

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Finanční hospodaření města Havlíčkův Brod

Financial management of the town Havlíčkův Brod

Lucie Schierová

Plzeň 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie SCHIEROVÁ**
Osobní číslo: **K11B0462P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Finanční hospodaření města Havlíčkův Brod**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte finanční hospodaření územních samosprávných celků.
2. Představte město Havlíčkův Brod.
3. Analyzujte finanční hospodaření města v jednotlivých letech.
4. Zhodnoťte sledovaná období hospodaření a případně navrhněte opatření pro zlepšení situace.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

- **PEKOVÁ, Jitka.** *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR.* Vyd. 1. **Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1**
- **PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek.** *Veřejný sektor - řízení a financování.* Vyd. 1. **Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4**
- **PROVAZNÍKOVÁ, Romana.** *Financování měst, obcí a regionů-teorie a praxe.* Vyd. 2. **Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9**
- *Zákon č. 128/2000 Sb. O obcích*
- *Zákon č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů*

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Veronika Burešová**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **25. října 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **25. dubna 2014**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2013

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Finanční hospodaření města Havlíčkův Brod“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem Ing. Veroniky Burešové za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne

.....

podpis autora

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Ing. Veronice Burešové za její odbornou pomoc a cenné rady při zpracování práce. Dále bych chtěla poděkovat vedoucímu ekonomického odboru města Havlíčkův Brod, panu Ing. Josefu Juklovi, za ochotu a poskytnuté informace.

Obsah

Úvod	7
1 Územní samospráva	9
1.1 Kraje	12
1.2 Obce	14
2 Finanční hospodaření územních samosprávných celků	18
2.1 Rozpočtový výhled.....	18
2.2 Rozpočet obcí.....	19
2.3 Příjmy	23
2.3.1 Daňové příjmy	23
2.3.2 Nedaňové příjmy.....	24
2.3.3 Kapitálové příjmy	24
2.3.4 Přijaté dotace.....	24
2.4 Výdaje	25
2.4.1 Běžné výdaje	25
2.4.2 Kapitálové výdaje	26
2.5 Financování	26
2.6 Rozpočtový proces	27
2.7 Monitoring obcí.....	29
3 Město Havlíčkův Brod.....	30
3.1 Historie	30
3.2 Současnost.....	31
4 Finanční hospodaření města Havlíčkův Brod	34
4.1 Analýza rozpočtu	34
4.2 Příjmy města Havlíčkův Brod	37

4.2.1	Daňové příjmy	38
4.2.2	Nedaňové příjmy.....	45
4.2.3	Kapitálové příjmy	47
4.2.4	Přijaté dotace.....	48
4.3	Výdaje města Havlíčkův Brod	51
4.3.1	Běžné výdaje.....	56
4.3.2	Kapitálové výdaje	58
4.4	Financování	59
4.5	Monitoring hospodaření města Havlíčkův Brod	61
5	Zhodnocení situace města Havlíčkův Brod	63
	Závěr	67
	Seznam tabulek	69
	Seznam obrázků	70
	Seznam použitých zkratk	71
	Seznam použité literatury	72
	Seznam příloh.....	75

Úvod

Tématem této bakalářské práce je finanční hospodaření města Havlíčkův Brod. Téma jsem si vybrala především z důvodu zájmu o chod veřejné správy na úrovni územních samospráv. Je velmi důležité, aby se občané informovali o hospodaření svého města a měli možnost vyjádřit se k navrhovanému rozpočtu a k ostatním opatřením. Pro finanční analýzu jsem si vybrala město Havlíčkův Brod, které je mým rodným městem. Cílem práce je provést rozbor finančního hospodaření města, posoudit jeho současnou situaci a případně navrhnout korigující opatření.

Většina finančních prostředků obcí je získána z daní, proto mají občané zákonem dané právo kontrolovat, jak je s těmito prostředky hospodařeno. V praxi obvykle občané (nejen) Havlíčkova Brodu nemají příliš velký přehled o finančním hospodaření obce. Z tohoto důvodu by mohla tato práce sloužit jako stručný přehled hospodaření města, který bude srozumitelný i pro širokou veřejnost. Tato finanční gramotnost by poté vedla k většímu zapojení občanů do chodu města a tvorby rozpočtu.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, a to část teoretickou a praktickou. První část má za cíl charakterizovat územní samosprávné celky (kraje a obce), jejich činnost, orgány a finanční hospodaření. Popis průběhu rozpočtového procesu a nástrojů finančního hospodaření je zaměřen výhradně na obce. Dále jsou definovány základní pojmy jako rozpočtový výhled, rozpočet a jednotlivé druhy příjmů a výdajů rozpočtu obcí. Důležitý a aktuální je způsob regulace zadluženosti obcí ze strany státu, proto je v teoretické části stručně představen monitoring hospodaření obcí. V průběhu práce je zmíněna právní úprava, která se týká dané problematiky, především zákony a vyhlášky upravující činnost územní samosprávy a možnosti využití finančních prostředků veřejných rozpočtů.

Další částí práce je část praktická. V úvodu praktické části je krátce představeno město Havlíčkův Brod, které patří mezi obce s rozšířenou působností a nachází se v centru kraje Vysočina. Stručně je zmíněn vývoj města a jeho historické památky. K popisu města jsou použity i statistické údaje, například počet obyvatel a míra nezaměstnanosti. Dále jsou představeny příspěvkové organizace města a velké investiční projekty spolufinancované z fondů Evropské unie. Hlavní složkou praktické části je analýza rozpočtu města s cílem nalézt jeho klíčové položky. Informace jsou získané ze závěrečných účtů města, místních vyhlášek a ostatních dokumentů zveřejněných

ekonomickým odborem města. Nejprve je představen komplexní pohled na rozpočet z pohledu příjmů, výdajů a salda rozpočtu. Poté následuje dělení příjmů a výdajů podle druhového členění. Komentáře k vývoji, plnění a struktuře jednotlivých skupin příjmů a výdajů jsou doplněny o grafy a tabulky. Tato analýza se snaží nalézt příčiny zjištěných skutečností a výkyvů. V práci je také uvedena struktura financování rozpočtu. Pro lepší posouzení situace města byl sestaven za jednotlivé roky monitoring hospodaření, který v současné době vyžaduje Ministerstvo financí. Závěrem, na základě předchozí analýzy, je zhodnocení současné situace Havlíčkova Brodu.

1 Územní samospráva

První kapitola této práce se bude věnovat definování územní samosprávy, jejích složek a orgánů. Teorie bude zaměřena na situaci v podmínkách České republiky.

„Každý subjekt územní samosprávy představuje územní celek, geograficky ohraničen, na němž žije společenství občanů, kteří mají právo na samosprávu svých věcí veřejných.“ (Peková, 2011, str. 83)

Územní samospráva je projevem decentralizace kompetencí státu a prošla dlouhým vývojem. Jednotlivé části vznikaly přirozeně, na úrovni obcí a měst, a uměle (z vůle státu), jako vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni. V průběhu světových válek se projevovaly velké centralizační tendence, avšak po konci druhé světové války se v demokratických zemích zvyšovala úloha územních samospráv. (Peková, 2011)

Aby územní samospráva mohla existovat a fungovat, musí být splněny určité předpoklady, viz následující obrázek č. 1.

Obrázek č. 1: Předpoklady existence územní samosprávy

Legislativní

•zákon určí zejména :

- postavení a vznik stupňů územní samosprávy
- rozsah samostatné působnosti
- rozsah přenesené působnosti
- pravomoce
- autonomii
- odpovědnost
- působnost

Ekonomické

•územní samosprávné celky musí mít právo na:

- vlastnictví majetku a možnost s ním hospodařit
- získání vlastních finančních prostředků
- sestavení vlastního rozpočtu a hospodařit podle něj

Zdroj: Vlastní zpracování dle Provazníkové, 2009

Důležitým dokumentem, který potvrdil postavení územní samosprávy v Evropě, byla **Evropská charta místní samosprávy**. Dokument byl přijat členskými státy Rady Evropy v roce 1985 ve Štrasburku, v platnost vstoupil později, 1. září 1988.

V jednotlivých ustanoveních zdůrazňuje zejména princip demokratizace a decentralizace moci, právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí, princip vysoké míry autonomie místních orgánů, pravomoci i odpovědnosti, právo na různorodé finanční zdroje, právo na vybírání místních poplatků a daní, právo na sdružování. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012)

Česká republika (ČR) ratifikovala Evropskou chartu územní samosprávy v roce 1998, v platnost zde vstoupila k 1. září 1999. Nicméně dokument respektovala již od roku 1990, kdy docházelo k obnovení obecního a krajského zřízení a bylo nutné vytvořit potřebné legislativní a ekonomické předpoklady pro fungování územní samosprávy. (Peková, 2011)

Následně na přelomu nového tisíciletí proběhla významná reforma veřejné správy a samospráva získala větší podíl na řízení a rozhodování. „K 1. 1. 2003 došlo k završení reformy územní veřejné správy, jejímž hlavním cílem bylo dokončení decentralizace výkonu státní správy...Koncem roku 2002 byly zrušeny okresní úřady a převeden jejich výkon státní správy a zřizovatelských funkcí k organizacím, včetně majetku, do působnosti obcí a krajů. Největší část výkonu státní správy v rámci přenesené působnosti přešlo od 1. 1. 2003 na 205 obcí s rozšířenou působností. Na kraje se z okresních úřadů převedl výkon státní správy, jak do přenesené, tak do samostatné působnosti.“ (Pavlásek, Hejduková, 2011, str. 139)

Veřejná správa ČR je tvořena orgány státní správy, územní samosprávy a vztahy mezi nimi. Podrobněji obrázek č. 2 a č. 3.

Obrázek č. 2: Dělení veřejné správy z právního hlediska

Ústřední vláda

- volené orgány, tzn. parlament
- orgány státní správy vykonávají veřejnou správu přímo (v ČR je část správy decentralizována na nižší úroveň → tzv. dekoncentráty neboli decentralizované orgány, které jsou administrativně řízeny ústřední vládou, ale mají určitou úroveň nezávislosti v rozhodování a s tím související odpovědnost za dané úkoly, například finanční úřady

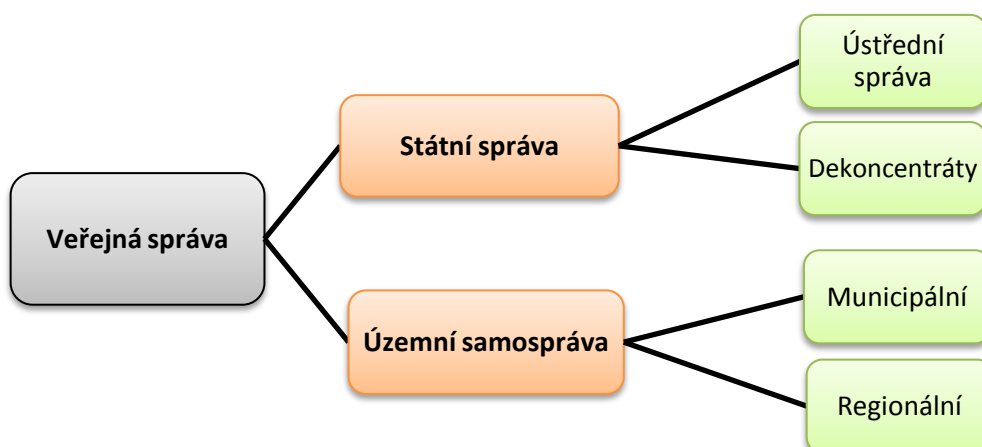
Územní samospráva

- reprezentant svých občanů
- činnosti uskutečňovány prostřednictvím volených orgánů, které by měly spolupracovat s občany
- v ČR dva stupně územní samosprávy - kraje a obce
- veřejnoprávní subjekt, především zabezpečuje veřejné statky pro své občany
- za určitých podmínek může vystupovat jako soukromoprávní subjekt, například může pronajímat nebo prodávat svůj majetek, v rámci doplňkové hospodářské činnosti může v omezené míře podnikat

Zdroj: Vlastní zpracování dle Peková, 2011

Schéma rozdělení veřejné správy v ČR je znázorněno na následujícím obrázku č. 3.

Obrázek č. 3: Veřejná správa ČR

Zdroj: Vlastní zpracování, 2014

„Částečná decentralizace veřejné správy na územní samosprávu respektuje princip **subsidiarity**, tzn. přenesení rozhodovací pravomoci a odpovědnosti za zajištění činností

na co nejnižší úroveň, která je schopná je zajistit (tzn. blíže k občanovi).“ (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, str. 127)

Česká republika je zástupcem země se smíšeným modelem územní samosprávy. To znamená, že okresní a krajské samosprávy vykonávají souběžně dvě funkce, označované jako samostatná a přenesená působnost. (Císařová, Pavel, 2008)

Samostatná působnost neboli samosprávní funkce je hlavní, rozhodující funkcí územních samospráv. Tato činnost je založena na zákonem vymezené rozhodovací autonomii a odpovědnosti. Kraje a obce tak jednají vlastním jménem a na vlastní účet. Stát může zasahovat jen v takovém rozsahu, který mu dovoluje legislativa. **Přenesená působnost** zahrnuje výkon státní správy, kterým stát pověřuje územní samosprávu. I tato činnost je vymezena legislativou. Plnění kontroluje stát. V rámci těchto dvou funkcí se realizují ostatní funkce, a to funkce politické, ekonomické, sociální a územně technické. (Peková, 2011)

Základní právní úprava územní samosprávy je zakotvena v zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Ten rozděluje území ČR na **obce**, které jsou základními územními samosprávnými celky, a **kraje**, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Dále platí, že obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku. Jednotlivé stupně územní samosprávy fungují jako veřejnoprávní korporace, mohou mít vlastní majetek a hospodařit dle vlastního rozpočtu. Spravovány jsou zastupitelstvem. Stát může zasáhnout do činnosti územních samosprávných celků jen v případě, pokud je vyžadována ochrana zákona, a pouze způsobem stanoveným zákonem. Samosprávu územních samosprávných celků zaručuje článek 8, zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Podrobněji je tato problematika upravena v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích a v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích.

1.1 Kraje

„Kraje tvoří podle článku 99 Ústavy vyšší územní samosprávné celky. K jejich konstituování došlo na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění ústavního zákona

č. 176/2001 Sb. Takto bylo vytvořeno čtrnáct vyšších územních samosprávných celků, a to hlavního města Prahy a třinácti krajů.“ (Kadeřábková, Peková, 2012, str. 27)

Dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, lze kraj označit jako územní společenství občanů s právem na samosprávu. Kraj se stará o všestranný rozvoj svého území a potřeb občanů. Disponuje vlastním majetkem a vlastními příjmy vymezené zákonem, se kterými hospodáří podle vlastního rozpočtu za zákonem stanovených podmínek. V právních vztazích vystupuje kraj pod svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.

Kraj zřizuje následující orgány:

- **Zastupitelstvo kraje** je vrcholným orgánem, disponuje nejrozsáhlejšími rozhodovacími pravomocemi v rámci samostatné působnosti. Rozhoduje o klíčových otázkách. Má právo zřizovat a rušit výbory zastupitelstva. Jednání zastupitelstva je veřejné, datum včetně návrhu programu jednání musí být uveřejněno minimálně 10 dní před zasedáním zastupitelstva na úřední desce. Počet členů zastupitelstva je upraven v zákoně o krajích, závisí na počtu obyvatel kraje k 1. lednu v roce, kdy se konají volby do zastupitelstva.
- **Rada kraje** je výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti, za svoji činnost se zodpovídá zastupitelstvu kraje. Může rozhodovat ve věcech přenesené působnosti na základě zákona. Radu tvoří hejtman, náměstci hejtmana a ostatní členové, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva. Počet členů rady je stejně jako u zastupitelstva závislý na počtu obyvatel kraje a je upraven v zákonech o krajích.
- **Hejtman kraje** je volen z řad zastupitelstva. Zastupuje kraj navenek, v jeho nepřítomnosti ho zastupují náměstci hejtmana.
- **Krajský úřad** je také výkonným orgánem kraje. Člení se na sekretariát hejtmana, sekretariát ředitele a na jednotlivé odbory a oddělení. Krajský úřad také tvoří ředitel a ostatní zaměstnanci. V samostatné působnosti plní úkoly, které mu předloží zastupitelstvo kraje. Může vykonávat i přenesenou působnost, s výjimkou té, která je ze zákona svěřena radě a zastupitelstvu.
- **Výbory zastupitelstva kraje** jsou iniciativní a kontrolní orgány. Vždy je dle zákona zřízen finanční výbor, kontrolní výbor a výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Tyto výbory mají minimálně pět členů. Výbor pro národnosti

menšiny je zřízen v případě, že při sčítání lidu se ke stejné národnosti přihlásí minimálně 5 % občanů.

- **Komise** je iniciativním a kontrolním orgánem rady kraje. Komise může radě kraje předkládat návrhy a náměty. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012)

1.2 Obce

Jak už bylo zmíněno v předchozích kapitolách, obec tvoří základní útvar územní samosprávy a jejich postavení a činnosti jsou upraveny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích.

Obec tvoří obyvatelé, kteří společně užívají katastrální území, které má ze zákona dané právo na samosprávu. Mezi charakteristické znaky obce patří:

- **Vlastní území.**
- **Občané** – podle zákona č.128/2000 Sb., o obcích je občanem fyzická osoba, která je občanem ČR a má v obci hlášený trvalý pobyt. Dosáhne-li občan 18 let, má svá práva, která jsou spojena s občanstvím obce.
- **Samostatná působnost** – spravují záležitosti samostatně. (Peková, 2011)

Obec, stejně jako kraj, vykonává činnosti v samostatné i přenesené působnosti. Jejich rozsah je upraven zákonem o obcích. Ten také stanovuje obec jako veřejnoprávní korporaci, která disponuje vlastním majetkem, vystupuje v právních vztazích pod svým jménem, hospodáří podle vlastního rozpočtu, chrání veřejný zájem a pečuje o všestranný rozvoj svého území.

„Zákon o obcích rozlišuje tyto základní druhy obcí:

- **Obce**, které nejsou městy.
- **Města**, která získala status města před 17. 5. 1954, pokud o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny parlamentu ČR, která byla městem při nabytí účinnou zákona o obcích v roce 2001, s počtem obyvatel nad 3000.
- **Městysy**, tzn. obce, které toto označení byly oprávněny používat před 17. 5. 1954, pokud o to požádají předsedu poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.
- **Statutární města**, tj. Kladno, Mladá Boleslav, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Var, Ústí nad Labem, Teplice, Most, Liberec, Hradec Králové,

Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov a Karviná. U statutárních měst zastupitelstvo schvaluje statut města, ve kterém také schvaluje ustanovení, že území města se rozčlení na městské obvody anebo městské části. Toto rozdělení se schvaluje přijetím obecně závazné vyhlášky. Statutární města mají zároveň postavení pověřených obecních úřadu. Většina statutárních měst je v současné době sídlem krajských úřadů.

- **Hlavní město Praha** členěné na městské části.“ (Peková, Pilný, Jetmar, 2012, str. 135)

Jednotlivé obce se od sebe liší rozsahem výkonu veřejné správy, kterou provádějí v přenesené působnosti. Všechny obce vykonávají veřejnou správu v základním rozsahu této působnosti, avšak některé obce disponují širším rozsahem přenesené působnosti. Tyto obce vykonávají státní správu v přenesené působnosti i pro jiné obce, které spadají do jejich správního obvodu. (Provazníková, 2009)

Podle míry přenesené působnosti zákon rozděluje obce do kategorií:

- **Obce.**
- **Obce s matričním úřadem.**
- **Obce se stavebním úřadem.**
- **Obce s pověřeným obecním úřadem.**
- **Obce s rozšířenou působností.** (Peková, Pilný, Jetmar, 2012)

„Obcí s pověřeným obecním úřadem existuje 388 a obcí s rozšířenou působností 205. Na ně byla převedena většina kompetencí zrušených okresních úřadů. Tyto obce jsou stanoveny zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.“ (Provazníková, 2009, str. 29)

Zmiňovaný zákon také určuje finanční příspěvek obcím na úhradu nákladů spojených s výkonem veřejné správy v přenesené působnosti.

Zákon č. 234/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých

zákonů, a zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 46/2004 Sb., novelizuje především dozor a kontrolu činnosti územní samosprávy. Podle tohoto zákona Ministerstvo vnitra ČR kontroluje činnosti obce, prováděné v samostatné působnosti. Na výkon v přenesené působnosti dohlížejí krajské úřady.

Obce mají následující orgány:

- **Zastupitelstvo obce** je kolektivní volený orgán, který má rozhodující rozhodovací pravomoc. Jednání zastupitelstva jsou veřejná, pro přijetí rozhodnutí musí být nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Zastupitelstvo se musí ze zákona sejít minimálně 4krát ročně. Celkový počet členů zastupitelstva je určen jak velikostí územního obvodu obce, tak i počtem obyvatel. Členové jsou voleni na 4leté období v komunálních volbách. Ze svých řad poté volí starostu, místostarosty a členy rady obce. Zastupitelstvo má právo rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech, vyjma těch, které patří do pravomoci zastupitelstva kraje. Rozhoduje o veřejných záležitostech, o hospodaření s majetkem a finančními prostředky. Ze zákona má možnost částečně přenést některé pravomoci na radu obce. Zastupitelstvo rozhoduje například o programu rozvoje obce, o rozpočtu a závěrečném účtu, o poskytnutí dotace, o založení nebo zrušení právnických osob, o vyhlášení místního referenda a o zřizování obecní policie.
- **Rada obce** je výkonným orgánem obce, který v samostatné působnosti podléhá zastupitelstvu obce. Ve výkonu veřejné správy v rámci přenesené působnosti rozhoduje na základě zákona. Na rozdíl od zastupitelstva není jednání rady veřejné. Počet členů je 5-11, vždy lichý počet. Počet členů nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Pokud má tedy obec zastupitelstvo s méně než 15 členy, rada obce se nevolí. Pro přijetí usnesení musí hlasovat nadpoloviční většina členů. V čele rady stojí starosta, místostarostové a další členové. Mezi pravomoci rady obce patří například rozhodování o zřízení nebo zrušení komise, o uzavírání nájemních smluv a smluv o půjčce, provádí rozpočtová opatření, připravuje materiály pro jednání zastupitelstva obce, plní funkci zakladatele organizačních složek pro zabezpečení veřejných statků a kontroluje plnění úkolů obecním úřadem.

- **Starosta** zastupuje obec navenek. Je představitel obce, odpovědný zastupitelstvu obce. Svolává zastupitelstvo a také schůze rady obce, které připravuje a i řídí. Jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu. V jeho nepřítomnosti ho zastupuje místostarosta.
- **Obecní úřad** zabezpečuje výkon státní správy v samostatně i přenesené působnosti a vykonává administrativně organizační činnosti s tím související. Plní úkoly zastupitelstva a rady obce a pomáhá komisím a výborům. Ve městech funkci obecního úřadu vykonává městský úřad, ve statutárních městech magistrát.
- **Výbory** jsou kontrolní a iniciativní orgány zastupitelstva. Vždy je zřízen finanční a kontrolní výbor, které musí mít minimálně tři členy. Člen nesmí být zároveň starostou, místostarostou, tajemníkem ani jiným členem, který se zabývá hospodařením města. Finanční výbor sleduje hospodaření obce se svým majetkem a plní úkoly, kterými ho pověří zastupitelstvo obce. Kontrolní výbor kontroluje dodržování právních předpisů a plnění usnesení zastupitelstva obce nebo rady obce. Pokud se na území dané obce při posledním sčítání lidu přihlásí alespoň 10 % občanů k jiné národnosti než české, je zřízen výbor pro národnostní menšiny.
- **Komise** je kontrolní a iniciativní orgán rady obce. Mohou podávat náměty a návrhy v rámci samostatné působnosti. Komise je také výkonným orgánem v přenesené působnosti obce na úseku činnosti, který jí může svěřit starosta. V tomto případě je pak komise odpovědná starostovi a předseda komise musí mít odbornou způsobilost pro tuto činnost. (Peková, 2011)

2 Finanční hospodaření územních samosprávných celků

Kapitola č. 2 bude věnována rozpočtovému procesu a definování jednotlivých typů příjmů a výdajů územní samosprávy, především obcí.

Pravidla pro finanční hospodaření územních samospráv jsou zakotvena v zákoně č. 250/2000 Sb., **o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**. Tento zákon upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů krajů a obcí. Dále také stanovuje pravidla pro zakládání nebo zřízení právnických osob územních samospráv.

Územní samosprávné celky se v rámci finančního hospodaření řídí svým ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem.

2.1 Rozpočtový výhled

Dříve neměly územní samosprávné celky povinnost sestavovat střednědobou nebo dlouhodobou rozpočtovou prognózu. To se změnilo po roce 2000, kdy zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, uložil obcím a krajům povinnost sestavovat od roku 2001 nejen roční rozpočet, ale i rozpočtový výhled. Pokud by tato povinnost byla porušena, může krajský úřad uložit pokutu až 1.000.000 Kč. (Provazníková, 2009)

Obsah §3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, definuje rozpočtový výhled jako pomocný nástroj obcí a krajů, který slouží pro střednědobé finanční plánování. Zpravidla se sestavuje na 2 až 5 let, které následují po roce, pro který se sestavuje roční rozpočet. Obsahuje základní souhrnné údaje o příjmech a výdajích, především o dlouhodobých pohledávkách a závazcích a o potřebách dlouhodobých záměrů. U dlouhodobých závazků je nutné uvést jejich dopad na hospodaření po celou dobu trvání závazku. Zákon dále určuje, že rozpočet vychází z rozpočtového výhledu. „Právní předpis tímto ustanovením vytváří propojení mezi rozpočtovým výhledem jako obecným, rámcovým, dlouhodobým plánem a rozpočtem, který je podrobnější, konkrétní a je závazným finančním rámcem pro hospodaření účetní jednotky v konkrétním roce. Toto ustanovení posiluje význam rozpočtového výhledu, kdy stanovuje, že rozpočtový výhled není jakýmsi izolovaným finančním plánem, ale musí zobrazovat cíle, potřeby a možnosti účetní jednotky.

Zároveň ukládá účetní jednotce povinnost průběžně reagovat na nové, významné situace a korigovat rozpočtový výhled.“ (Lorenc, Kašpárková, 2013, str. 16)

Zákon neupravuje, kdy má být rozpočtový výhled schválen, kdo ho schvaluje a ani jeho samotné sestavení. Podkladem pro sestavení jsou zejména uzavřené smluvní vztahy a další závazky. Rozpočtový výhled je důležitý v souvislosti s pořízením dlouhodobého majetku nebo rozsáhlými opravami nemovitostí, které jsou rozloženy do několika let a bývají finančně náročné, a s financováním organizace ve střednědobém, případně dlouhodobém horizontu. Jedná se o financování prostřednictvím půjček nebo úvěrů a následně splacení jistin a úroků z těchto finančních zdrojů. Pro rozpočtový výhled není nutné mít tyto zdroje smluvně zajištěné, na rozdíl od rozpočtu. (Lorenz, Kašpárková, 2013)

2.2 Rozpočet obcí

Rozpočet obcí lze označit jako **decentralizovaný peněžní fond**, který je vytvářen, rozdělován a používán s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování. Tento způsob je typický pro všechny veřejné rozpočty. (Provazníková, 2009)

Dle Pekové (2010) lze hospodaření územní samosprávy během rozpočtového období charakterizovat následujícím vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2$$

kde: F_1 ... stav peněžních prostředků na počátku rozpočtového období,

P ... příjmy,

V ... výdaje,

F_2 ... stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období.

Pokud je F_2 větší než F_1 , dochází k vytvoření finanční rezervy pro hospodaření v dalším období. Nastane-li situace opačná a F_1 je větší než F_2 , je nutné použití minulých rezerv nebo jiných zdrojů na vyrovnání rozpočtové bilance. (Peková, 2011)

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, definuje rozpočet obcí, krajů a svazku obcí, jako **finanční plán**, který je sestavován na období

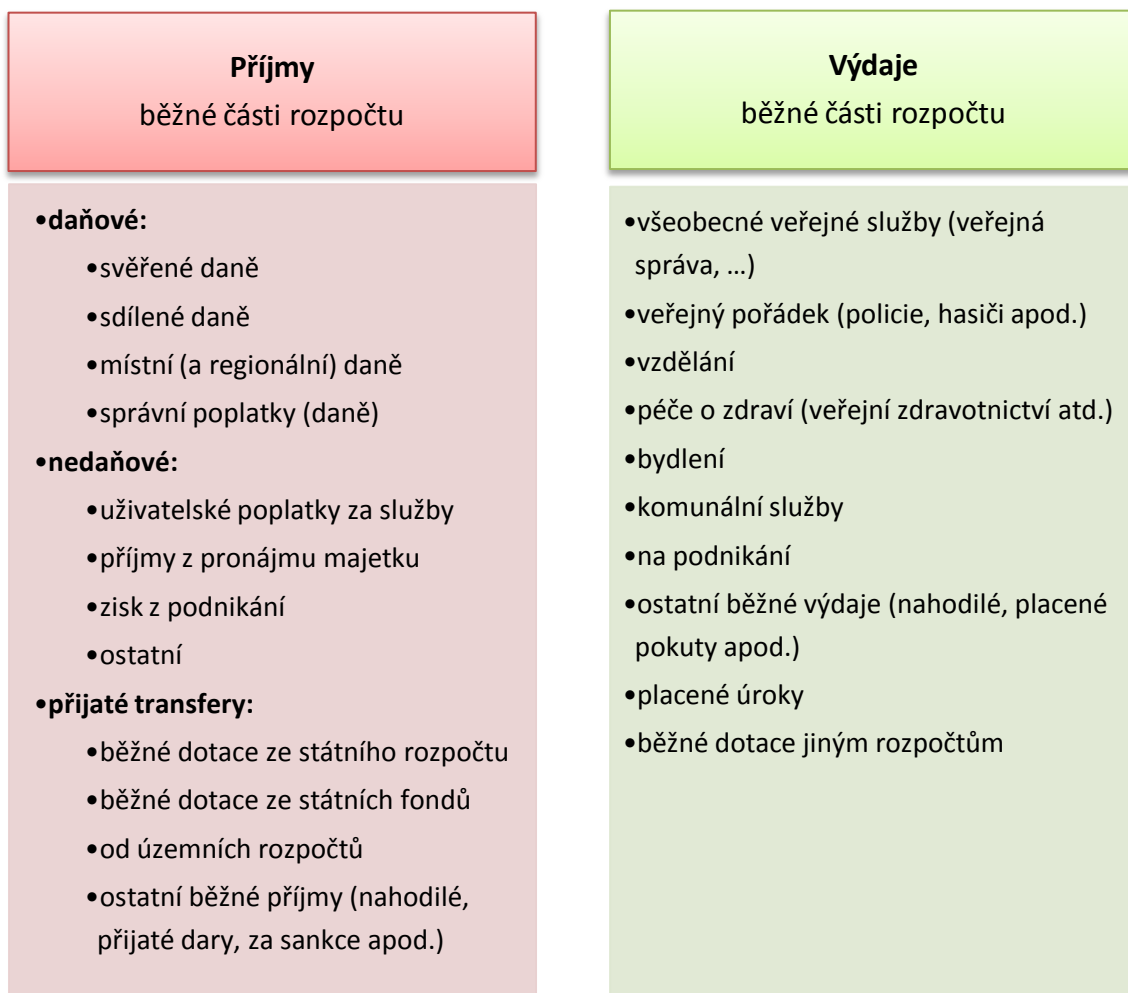
jednoho kalendářního roku a vychází z rozpočtového výhledu. Rozpočet se obvykle sestavuje jako vyrovnaný. Schválen ale může být i přebytkový rozpočet, za předpokladu, že některé příjmy daného roku budou využity až v následujících letech nebo jsou určeny k splácení jistiny úvěrů z minulých let. Schodkový rozpočet může být schválen jen v případě, že schodek je možné uhradit např. finančními prostředky z minulých let, smluvně zabezpečenou půjčkou nebo úvěrem.

„Z dlouhodobého hlediska platí u hospodaření obcí tzv. **zásada vyrovnanosti rozpočtu**, to znamená, že z krátkodobého hlediska může být rozpočet deficitní, ale tento schodek by měl být vyrovnán přebytkem jiných rozpočtových období. Schodkové hospodaření by mělo sloužit pouze k profinancování mimořádných investic, nikoliv k zabezpečení běžného provozu. (...) Další zásadou rozpočtu je **princip jednotnosti**, to znamená, že příjmy i výdaje rozpočtu jsou vyhodnocovány a předkládány současně, z čehož plyne, že zároveň je schvalován případný přebytek nebo schodek hospodaření ... **Princip univerzality** znamená, že v rozpočtu musí být schvalovány veškeré operace podléhající rozpočtovému hospodaření a nelze některou část opomenout či záměrně vyjmout.“ (Lorenz, Kašpárková, 2013, str. 21)

Příjmy a výdaje rozpočtu obce se závazně řídí podle rozpočtové skladby, která umožňuje rozdělení rozpočtu na běžnou a kapitálovou část. **Rozpočtová skladba** zabezpečuje jednotnost a přehlednost rozpočtů, umožňuje analyzovat příjmy a výdaje v čase, prostoru a porovnání mezi obcemi, regiony. Použití rozpočtové skladby je upraveno ve vyhlášce Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. (Peková, 2011)

Na následujícím obrázku č. 4 a č. 5 jsou zobrazeny jednotlivé příjmy a výdaje pro běžnou i kapitálovou část rozpočtu.

Obrázek č. 4: Obecné schéma běžné části rozpočtu

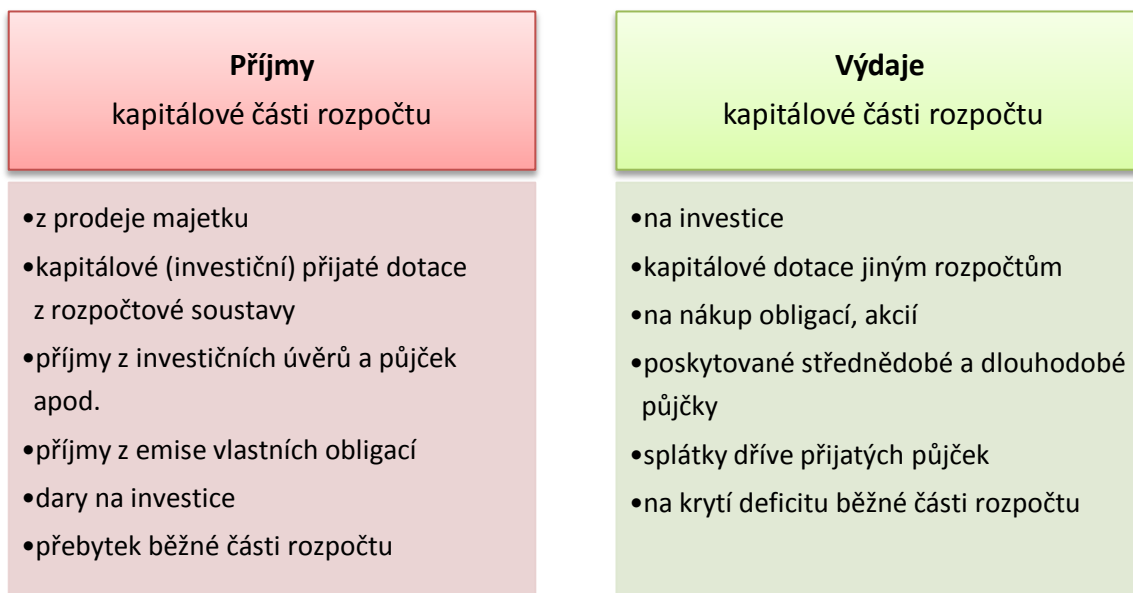

Zdroj: Vlastní zpracování dle Pekové, 2011

Běžný rozpočet obsahuje příjmy a výdaje, které se obvykle každoročně opakují a vztahují se k danému rozpočtovému roku. Výjimku mohou tvořit některé běžné příjmy a běžné výdaje, které mají nahodilý charakter a neopakují se. Běžné příjmy by měli být využity k financování provozních potřeb prostřednictvím běžných výdajů. (Provažníková, 2009)

„U rozpočtů územní samosprávy by mělo být dodrženo pravidlo vyrovnaného či mírně přebytkového rozpočtu, a to v každém případě v běžné části rozpočtu. Nicméně pravidlo vyrovnaného rozpočtu by se mělo respektovat v delší časové řadě i u kapitálové části rozpočtu, pouze ve střednědobém časovém horizontu teorie místních financí připouští schodkovou kapitálovou část rozpočtu a její plánované vyrovnaní návratnými příjmy.“ (Peková, 2011, str. 220)

Obrázek č. 5: Obecné schéma kapitálové části rozpočtu

Zdroj: Vlastní zpracování dle Pekové, 2011

Kapitálová část rozpočtu obsahuje příjmy, které se vztahují k financování investičních potřeb týkajících se období, které převyšuje rozpočtový rok a jsou zpravidla jednorázové a neopakovatelné. Tato část rozpočtu by měla sloužit k shromáždění zdrojů na získávání dlouhodobých aktiv, neboť výdaje na investiční projekty jsou obvykle poměrně velké. (Provazníková, 2009)

Příjmy a výdaje územních rozpočtů je možné dále třídit dle různých hledisek. Základní hlediska dle Pekové (2011) jsou následující:

- **Odpovědnostní** – je pro obce a kraje nepovinné, povinně se vztahuje ke státnímu rozpočtu, vyjadřuje odpovědnost správců kapitol.
- **Druhové** – takto se peněžní operace třídí do osmi tříd s podrobnějším členěním uvnitř každé třídy.
- **Odvětvové** – za jakým účelem jsou prostředky vkládány. Takto jsou třizeny jen výdajové operace a vybrané nedaňové a kapitálové příjmy. Rozdělení operací do 6 skupin (zemědělství a lesní hospodářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politika zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana, všeobecná veřejná správa a služby).
- **Konsolidační** – třídění na tzv. záznamové jednotky, které jsou označeny třímístným číselným kódem. Konsolidace vylučuje duplicitu při převodu

finančních prostředků mezi jednotlivými účty nebo fondy dané územní samosprávy.

2.3 Příjmy

„Příjmy jsou podle druhového členění **nenávratně inkasované prostředky připsané na bankovní účet**, opětované i neopětované, z domácí ekonomiky i zahraniční, včetně přijatých darů a dotací a přijaté splátky půjček za účelem rozpočtové politiky.“ (Provazníková, 2009, str. 115) Takto členěné příjmy ale nezahrnují inkasa, která představují dříve vypůjčené peněžní prostředky a přijaté splátky dříve poskytnutých půjček. (Provazníková, 2009)

Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě třídí příjmové operace podle druhového členění do čtyř tříd:

- Třída 1 – **daňové příjmy**.
- Třída 2 – **nedaňové příjmy**.
- Třída 3 – **kapitálové příjmy**.
- Třída 4 – **přijaté dotace**.

2.3.1 Daňové příjmy

Tyto příjmy jsou jeden z nejvýznamnějších zdrojů financování obcí v ČR. Jejich podíl na celkových příjmech se postupně obvykle snižuje, ale i tak představují zhruba polovinu příjmů. Výnos z daní se může dělit mezi obce a ostatní články rozpočtové soustavy, v tomto případě jde o **sdílené daně**. Pokud daňový výnos připadá pouze obcím, jedná se o **svěřené daně** (daň z nemovitých věcí a daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec). Sdílené daně představují významnější část. Daňovým příjmem jsou i **správní poplatky**. Ty jsou stanoveny zákonem o správních poplatcích a jsou vybírány povinně za správní úkony, jejichž výsledkem jsou například vydaná rozhodnutí a povolení. Posledním daňovým příjmem jsou **místní poplatky**. Tyto poplatky mají na rozdíl od správních poplatků fakultativní charakter, obec může nebo nemusí daný poplatek uplatnit. U místních poplatků nevzniká nárok na protislužbu. (Veberová, 2008)

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích umožňuje vybírání těchto poplatků:

- Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.
- Poplatek ze psů.
- Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt.
- Poplatek za užívání veřejného prostranství.
- Poplatek ze vstupného.
- Poplatek z ubytovací kapacity.
- Poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst.
- Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

2.3.2 Nedaňové příjmy

Druhý zdroj nenávratných příjmů obcí jsou nedaňové příjmy. Mezi tyto příjmy patří zejména:

- **Příjmy z vlastního podnikání.**
- **Uživatelské poplatky** – spíše výjimečným příjmem, protože uživatelé služeb platí obvykle přímo provozovateli služeb.
- **Sankční příjmy** – přijaté pokuty za přestupky, mají nahodilý charakter.
- **Ostatní příjmy** – například přijaté úroky z vkladů, dary, výnosy ze sbírek, většina těchto příjmů je také nahodilá. (Peková, 2011)

2.3.3 Kapitálové příjmy

Mezi tyto příjmy patří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a z prodeje finančního majetku. Kapitálové příjmy jsou jednorázové a neopakovatelné, výše se odvíjí od velikosti a struktury majetku. Příkladem může být prodej pozemků či nemovitostí. (Peková, 2009)

2.3.4 Přijaté dotace

Třída 4 dle rozpočtové skladby patří přijatým dotacím. Ty můžeme rozdělit na dotace běžné (neinvestiční) a kapitálové (investiční). **Neinvestiční dotace** jsou poskytovány

na financování běžných, provozních potřeb. Mají formu účelových dotací, které převažují, a neúčelových dotací, o použití těchto dotací rozhodují obce samy. **Investiční dotace** mají charakter účelových dotací. (Peková, 2011)

Většina dotací plyne do rozpočtu obcí ze státního rozpočtu. Schválené dotace ze státního rozpočtu tvoří **nárokové dotace**, obce tedy na ně mají ze zákona nárok. Druhým typem dotací jsou **nenárokové dotace**, zde záleží na příslušném ministerstvu, jak posoudí žádost obce o dotaci. (Peková, 2011)

Dotace lze získat i z fondů Evropské unie, o které obce musí zažádat, jsou tedy nenárokové. Jsou poskytovány pouze účelově a souvisí s konkrétními projekty, které zapadají do cílů politiky soudržnosti Evropské unie. (Peková, 2011)

2.4 Výdaje

„Výdaji jsou nenávratné platby na běžné i kapitálové účely opěťované i neopěťované a poskytované nenávratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky.“ (Provazníková, 2009, str. 115) Do těchto výdajů se nezahrnuje úmor jistiny úvěru, splátky dluhopisů, poskytnuté půjčky za účelem řízení likvidity, nákup akcií a dluhopisů za účelem zhodnocení dočasně volných finančních prostředků a finanční převody na vkladový účet za účelem dosažení úroku. Výdaje se člení na **běžné výdaje** (třída 5) a **kapitálové výdaje** (třída 6). (Provazníková, 2009)

2.4.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje se obvykle každoročně opakují. Tyto výdaje slouží k financování běžné, pravidelně se opakující potřeby. Jsou to neinvestiční výdaje. (Peková, 2011)

Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě dělí běžné výdaje na:

- **Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné.**
- **Neinvestiční nákupy a související výdeje.**
- **Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům.**
- **Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu.**

- **Neinvestiční transfery obyvatelstvu.**
- **Neinvestiční transfery do zahraničí.**
- **Neinvestiční půjčené prostředky.**
- **Neinvestiční prostředky Národnímu fondu.**
- **Ostatní neinvestiční výdaje.**

2.4.2 Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje patří podle rozpočtové skladby do třídy 6. Využívají se k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb. Jsou to investiční výdaje, přesahují jedno rozpočtové období a obvykle bývají jednorázové. Souvisejí nejen s pořízením nových investic, ale i se splácením jistin minulých půjček. (Peková, 2011)

Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě dělí výdaje třídy 6 na:

- **Investiční nákupy a související výdaje.**
- **Nákupy akcií a majetkových podílů.**
- **Investiční transfery.**
- **Investiční půjčené prostředky.**
- **Ostatní kapitálové výdaje.**

2.5 Financování

Dle rozpočtové skladby je Třída 8 označena jako Financování. Tato třída má zvláštní postavení. Obsahuje stavové údaje, patří sem položky vyjadřující změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech. Tato třída poskytuje informace o tom, jakým způsobem jsou jednotlivé operace, jak příjmové tak výdajové, financovány. Patří sem například návratné přijaté finanční prostředky a výdaje na splátky jistin dříve přijatých půjček a vydaných dluhopisů související s likviditou a se zhodnocením dočasně volných finančních prostředků. Součástí jsou i opravné položky k peněžním operacím, mimorozpočtové operace, dlouhodobé půjčky, přijaté i vydané. (Provazníková, 2009)

Vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě č. 323/2002 Sb. člení tuto třídu na:

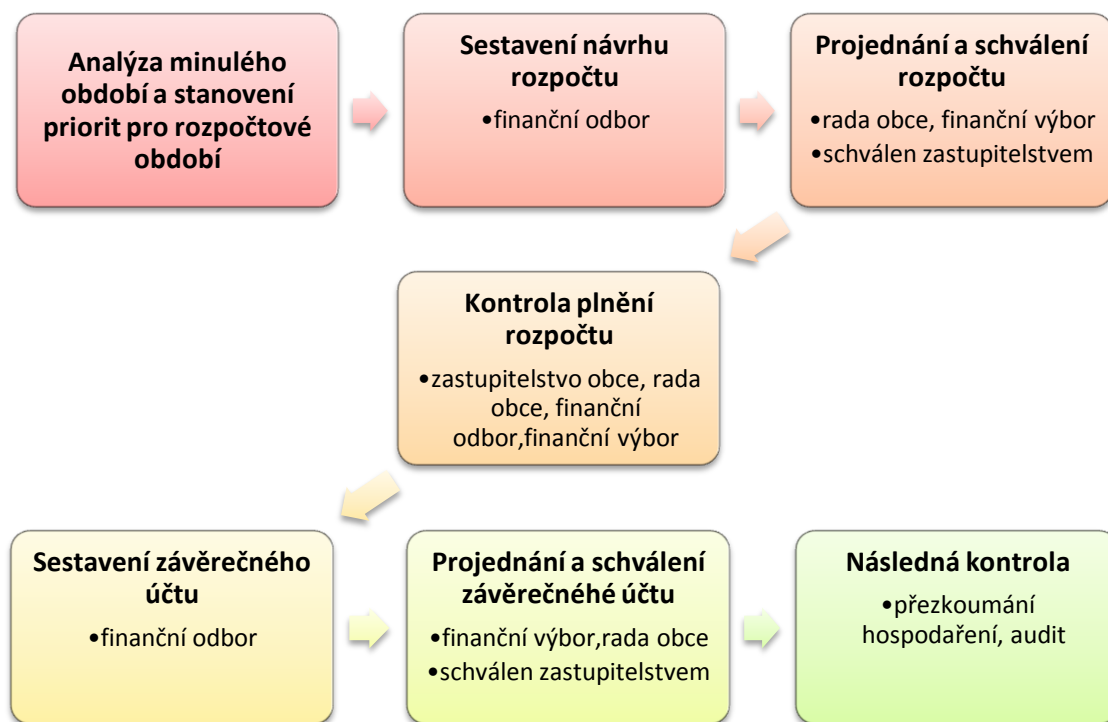
- **Financování z tuzemska** – financování rezidentními bankami, domácnostmi, podniky i jinými organizacemi a jinými domácími rozpočty.
- **Financování ze zahraničí** – financování nerezidentními bankami, podniky i jinými organizacemi, mezinárodními institucemi a cizími vládami.
- **Opravné položky k peněžním operacím** – finanční operace z účtů organizace nemající charakter příjmů a výdajů vládního sektoru.

2.6 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces obsahuje souhrn činností, které jsou nutné k řízení hospodaření obce v rozpočtovém období. Ačkoli rozpočet je sestavován na období jednoho kalendářního roku, rozpočtový proces je delší, obvykle 1,5 roku. V průběhu rozpočtového procesu je nutné dodržovat rozpočtové zásady: každoroční sestavování a schvalování rozpočtu, reálnost a pravdivost, úplnost a jednotnost, dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, hospodárnost a efektivnost, zásada publicity, účetní audit a průzkum hospodaření. (Peková, 2011)

Jednotlivé etapy rozpočtového procesu jsou znázorněny na obrázku č. 6.

Obrázek č. 6: Schéma rozpočtového procesu

Zdroj: Vlastní zpracování dle Provazníkové, 2009

Sestavení návrhu rozpočtu obvykle provádí finanční odbor. Tento návrh by měl vycházet z analýzy hospodaření obce minimálně dva roky zpět a podkladem pro návrh rozpočtu by měl být i rozpočtový výhled. Návrh obsahuje požadavky jednotlivých odborů, zastupitelů, případně organizací, které město řídí. Odbory by návrh své části rozpočtu měli rozčlenit na příjmy, provozní výdaje a kapitálové výdaje a nejlépe určit závazné limity pro běžné výdaje. Sestavený rozpočet se dále projednává ve finančním výboru a radě obce. Schválení rozpočtu je v pravomoci zastupitelstva. Pokud by nebyl rozpočet schválen do začátku nového rozpočtového období, hospodaří obec podle rozpočtového provizoria, tzn. podle skutečnosti stejného období v minulém roce nebo podle plánovaného rozpočtu. V pravomoci zastupitelstva obce je rozhodnutí o způsobu hospodaření podle rozpočtového provizoria. (Provazníková, 2009)

Podle zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, může být již schválený rozpočet upraven z důvodu organizačních změn v hospodářství financovaného rozpočtem, změny právních předpisů ovlivňujících výši rozpočtových příjmů nebo výdajů a změny objektivně působících skutečností, které ovlivňují plnění rozpočtu. Ke změně rozpočtu dochází prostřednictvím rozpočtových opatření. Toto opatření představuje přesun rozpočtových prostředků mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů (objem rozpočtu nezměněn), použití nových nepředvídatelných příjmů k úhradě nových, původně nezjištěných výdajů (navýšení objemu rozpočtu) nebo vázání rozpočtových výdajů, jestliže jejich krytí je ohroženo neplněním rozpočtových příjmů (objem rozpočtu se sníží). Rozpočtové opatření proběhne povinně, pokud nastanou změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, změny závazných ukazatelů vůči jiným osobám nebo v případě, že hrozí riziko vzniku rozpočtového schodku.

Přehled o skutečném plnění a zpracování závěrečného účtu je v kompetencích výkonných orgánů – finančního odboru a rady obce. Schvalování závěrečného účtu provádí zastupitelstvo obce. (Provazníková, 2009)

„V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a čerpání výdajů, členěné podle rozpočtové skladby. Dále obsahuje informace o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření organizace a jimi zřízených nebo založených právnických osob a hospodaření s jejich majetkem. (...) Součástí závěrečného účtu je vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí,

regionálních rad, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům, a k hospodaření dalších osob.“ (Lorenc, Kašpárková, 2013, str. 54)

Obec má povinnost nechat přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok (krajským úřadem nebo auditorem). Tato zpráva je součástí projednání závěrečného účtu. Projednání závěrečného účtu je uzavřeno zastupitelstvem obce, prostřednictvím vyjádření souhlasu s celoročním hospodařením bez výhrad nebo s výhradami. Toto projednání musí proběhnout nejpozději 30. 6. v roce následujícím po rozpočtovém roce. Závěrečný účet musí být zveřejněn minimálně 15 dnů před projednáním, aby i občané měli možnost se vyjádřit. (Provazníková, 2009)

2.7 Monitoring obcí

Stát se v průběhu posledních let snaží o regulaci dluhu obcí a krajů, neboť zadlužení územních samospráv neustále roste. Stát samozřejmě neručí za závazky obcí a krajů, na druhou stranu obce a kraje jako veřejnoprávní korporace nemohou zbankrotovat a legislativa tuto problematiku zatím neupravuje. Proto větší zadlužení obcí může mít v budoucnu tlak na dotace ze státního rozpočtu. Zákon doporučuje obcím i krajům sestavovat vyrovnaný rozpočet a v případě deficitního rozpočtu musí územní samospráva uvést, jakým způsobem bude schodek kryt. Toto opatření je částečně již způsob regulace zadluženosti územních samospráv. (Peková, 2011)

Na základě usnesení vlády ČR ze dne 12. listopadu 2008 č. 1395 o monitoringu hospodaření obcí je každoročně proveden **výpočet informativních a monitorujících ukazatelů** za všechny obce a jimi zřízené příspěvkové organizace. Ministerstvo financí požaduje odůvodnění současného stavu obce a stanovisko příslušného zastupitelstva, pokud daná obec vykazuje ukazatel celkové likvidity za daný rok v intervalu $<0,1>$ a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům přesahuje hodnotu 25 %. (Ministerstvo financí České republiky, 2012, [online]).

Tato soustava ukazatelů s konkrétními hodnotami pro město Havlíčkův Brod je uvedena v příloze D.

3 Město Havlíčkův Brod

V rámci 3. kapitoly této práce bude představeno analyzované město Havlíčkův Brod, jeho historie a současná situace.

Město Havlíčkův Brod leží na řece Sázavě v kraji Vysočina a je okresním městem stejnojmenného regionu. Rozloha města je 64, 94 km². (Český statistický úřad, 2014, [online])

Podle zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností se město od 1. 1. 2003 stalo obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. Na následujícím obrázku lze vidět situování města vůči ostatním městům v ČR.

Obrázek 7: Situování města Havlíčkův Brod

Zdroj: Vlastní zpracování mapy stažené z www.mapy.cz, 2014

3.1 Historie

Historie města sahá k počátku 13. století. Původně se zde nalézala hornická osada Smilův Brod, podle zakladatele Smila z Lichtenburka. Na Brod si činil nároky tehdejší král Přemysl Otakar II. neboť se zde těžila stříbrná ruda. Nakonec velká část území připadla králi a v roce 1274 byla osada povýšena na město. V roce 1308 bylo město přejmenováno na Německý Brod a tento název zůstal až do roku 1945. V 17. století bylo město povýšeno na královské město. (Portalhavlickuvbrod.cz, 2008, [online])

Z dlouhé historie zůstala dochována spousta památek, například městské hradby, historické centrum s barokním náměstím, kašna s Tritonem, zdobené kostely nebo jeden z nejstarších zvonů v České republice Vilém. Za zmínku také stojí tradice brodského gymnázia, kde studovalo mnoho osobností, jmenovitě Josef Dobrovský, Bedřich Smetana, Jan Zrzavý či Karel Havlíček Borovský, jehož jméno nese město od roku 1945. (Portalhavlickuvbrod.cz, 2008, [online])

3.2 Současnost

„Město Havlíčkův Brod

- vzniklo jako územní samosprávný celek v souladu s § 1 a § 2 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích ve znění pozdějších předpisů;
- město je právnickou osobou, která v právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající;
- město má vlastní majetek a finanční zdroje, se kterými samostatně hospodaří a to za podmínek stanovených zákonem.“ (Havlíčkův Brod, 2002, [online])

Starostou je od roku 2010 Jan Tecl. Město má dva místostarosty, Čeňka Jůzla a Ivana Kuželku. Dalšími zastupitelskými orgány je zastupitelstvo a rada města. Městský úřad dále tvoří tajemník, personálně mzdové oddělení, oddělení útvaru vnitřního auditu, oddělení řízení projektů a jednotlivé odbory (odbor dopravy, vnějších a vnitřních vztahů, životního prostředí, rozvoje města, správy a informatiky, sociálních věcí a školství, evidence obyvatel a matrik, stavební úřad, živnostenský úřad a ekonomický odbor). (Havlíčkův Brod, 2014, [online])

Město spolupracuje se třemi partnerskými městy. Nejdlejší spolupráce je s městem Spišská Nová Ves na Slovensku, poté přístav Brielle v Nizozemí a jako poslední partnerské město je Brixen v severoitalských Alpách. (Havlíčkův Brod: městské informační centrum, 2014, [online])

K městu patří příspěvková organizace Technické služby Havlíčkův Brod, Sociální služby města Havlíčkův Brod, AZ CENTRUM - Středisko volného času, základní školy, mateřská škola Korálky a její odloučená pracoviště. Jediná obchodní společnost je Teplo HB s. r. o. Technické služby provozují útulek pro psy.

Ve městě jsou dále instituce: Městská policie, Katastrální úřad, Okresní soud, Okresní nemocnice, Psychiatrická léčebna, Krajská knihovna Vysočiny, Pedagogická knihovna, Česká inspekce životního prostředí, Muzeum Vysočiny a Galerie výtvarného umění. Ve městě se také nalézají značné množství neziskových organizací, například Mateřské centrum ZVONEČEK, Český červený kříž, Oblastní charita Havlíčkův Brod. (Havlíčkův Brod, 2014, [online]).

V příloze A jsou uvedeny mateřské školy, základní školy a neziskové organizace působící ve městě.

K 1. lednu 2013 má město Havlíčkův Brod podle statistického úřadu 23 483 obyvatel, z toho je 11 413 mužů a 12 070 žen. Počet obyvatel se během posledních několika let stále snižuje. Průměrný věk je 42,1 let. Ke konci roku 2012 míra nezaměstnanosti ve městě činila 10,06 %. Tato hodnota se nachází nad celorepublikovou úrovní (9,36 %) a v rámci kraje Vysočina (10,23 %) je na tom nepatrně lépe. (Český statistický úřad, [online])

Město Havlíčkův Brod se neustále snaží zlepšovat životní podmínky obyvatelstva a využívá dotace, např. z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Státního fondu životního prostředí a Operačního programu životního prostředí, na nejrůznější rekonstrukce, revitalizace a nové výstavby. Za období 2009 – 2013 (Havlíčkův Brod, 2012, [online]) byly významné z hlediska přijatých dotací následující tři projekty:

Revitalizace středu města Havlíčkův Brod

- realizace: 8/2009 – 5/2011
- celkové náklady: 83.734.378 Kč
- dotace: 40.242.376 Kč

Revitalizační a protipovodňová opatření na Cihlářském potoce

- realizace 3/2010 – 4/2013
- celkové náklady: 51.104.023 Kč
- dotace: 40.372.288 Kč

Tělocvična u Základní školy V Sadech

- realizace: 3/2009 – 7/2010
- celkové náklady: 17.980.920 Kč

- dotace: 12.506.954 Kč

V rámci těchto projektů se nikdy nepodařilo splnit plánovanou výši kapitálových výdajů pro příslušné období, především z důvodu odložení realizace daného projektu, neboť financování je vázáno na dotace z příslušných fondů. Další příčinou bývá přesun rozpočtových výdajů do následujícího období z důvodů na straně dodavatelů. (Závěrečné účty města Havlíčkův Brod) Dále také během sledovaného období probíhala a stále probíhá rozsáhlá rekonstrukce a rozšiřování dopravní infrastruktury a výstavba nových bytových jednotek.

Samotné město poskytuje každoročně nejrůznější dotace na sport, kultury, sociálních služeb a na ostatní zájmové činnosti. Pro rok 2013 byly poskytnuty dotace například pro Bruslařský klub Havlíčkův Brod (4.500 tis. Kč), Tělovýchovnou jednotku Jiskra Havlíčkův Brod (3.250 tis. Kč), klub FC Slovan Havlíčkův Brod (1.050 tis. Kč), kulturní dům Ostrov (360 tis. Kč) a pro Mateřské centrum Zvoneček (100 tis. Kč). Celková suma dotací za tento rok přesáhla 12.020 tis. Kč. (Havlíčkův Brod, 2012, [online])

4 Finanční hospodaření města Havlíčkův Brod

Cílem této kapitoly je analyzovat rozpočty města Havlíčkův Brod za rok 2009 - 2013. Zaměřena je především na příjmy a výdaje rozpočtu, provedení analýzy jejich struktury a nalezení klíčových položek s největšími pozitivními i negativními vlivy na hospodaření města. Informace jsou čerpány především ze závěrečných účtů města Havlíčkův Brod.

4.1 Analýza rozpočtu

V této části bude nejprve nastíněno finanční hospodaření města Havlíčkův Brod z pohledu salda rozpočtu a kapitálové a běžné části rozpočtu.

Tabulka č. 1: Plnění rozpočtu města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013

v Kč		2010	2009	2011	2012	2013
Příjmy	SCH. R.	591 202 500	609 692 400	467 043 500	418 189 100	434 370 800
	U. R.	744 809 700	766 872 100	625 548 658	462 761 830	467 429 710
	SK. R.	724 910 287	745 327 950	594 899 645	444 682 405	484 632 954
	P. U. R. (%)	97,3	97,2	95,1	96,1	103,7
Výdaje	SCH. R.	638 785 800	767 039 900	599 646 400	450 467 200	469 590 739
	U. R.	772 746 900	888 327 900	740 347 518	498 196 611	504 639 387
	SK. R.	675 763 164	821 694 905	660 810 120	427 115 955	457 867 413
	P. U. R. (%)	87,4	92,5	89,3	85,7	90,7
Saldo	SCH. R.	-47 583 300	-157 347 500	-132 602 900	-32 278 100	-35 219 939
	U. R.	-27 937 200	-121 455 800	-114 798 860	-35 434 781	-37 209 677
	SK. R.	49 147 123	-76 366 955	-65 910 475	17 566 450	26 765 541

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

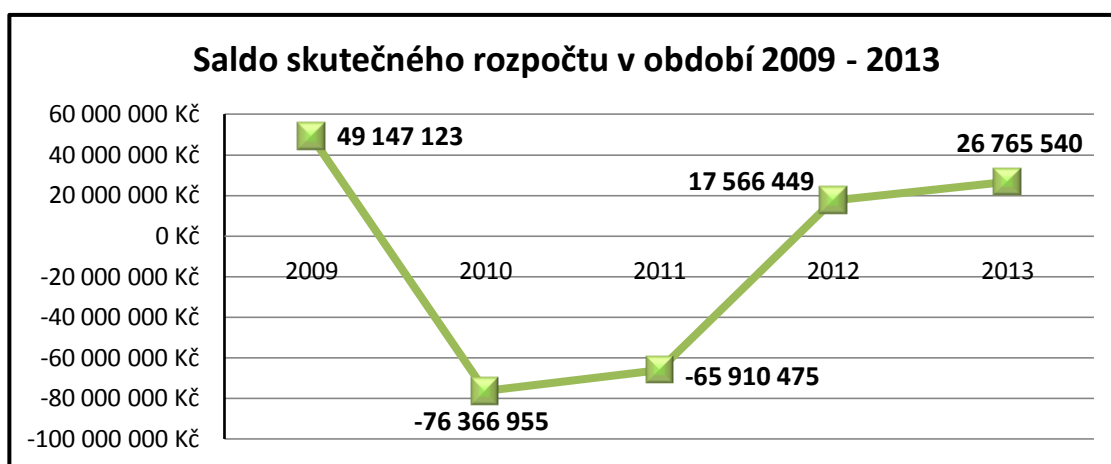
Poznámka: SCH. R. (schválený rozpočet), U. R. (upravený rozpočet), SK. R. (skutečný rozpočet), P. U. R. (procentuální plnění upraveného rozpočtu)

Z tabulky č. 1 je patrné, že po celé sledované období byl schválen deficitní rozpočet. Plánované příjmy byly nižší než plánované výdaje. Nelze tedy říci, že by město Havlíčkův Brod dodržovalo vyrovnanost rozpočtu. Avšak z tabulky č. 2 a 3 je zřejmé, že deficitní je pouze kapitálová část rozpočtu. Běžná, provozní část rozpočtu by měla být vždy kladná, a to také tyto rozpočty splňují. Plánované roční rozpočtové deficity byly vždy kryty vlastními zdroji z minulých let. Jedná se o finanční prostředky akumulované na běžném účtu a fondu města. Havlíčkův Brod zřídil v roce 2007 fond

s názvem Fond strategických rezerv města Havlíčkův Brod, který má sloužit k financování výdajů spojených s finančně náročnými projekty.

Hodnoty upraveného rozpočtu ukazují, že během každého roku docházelo k výrazným rozpočtovým opatřením. Takto upravený rozpočet by měl co nejvíce odpovídat skutečnému rozpočtu, avšak město Havlíčkův Brod upravený rozpočet neplní. Ačkoliv po celé sledované období byl upravený rozpočet schodkový, saldo skutečných příjmů a výdajů bylo pro rok 2009, 2012 a 2013 kladné. Pro rok 2010 a 2011 je výsledek hospodaření záporný, ale schodek je nižší, než bylo plánováno, průměrně o 47 mil. Kč. Dochází tedy k problému s dodržením plánovaného rozpočtu. Z tabulky č. 1 lze vyčíst, že plnění příjmů bývá v průměru okolo 98 %. U výdajů je situace méně příznivá, jsou každý rok nadhodnoceny a jejich plnění se průměrně podaří jen z 89 %. Obvykle nebývá splněn rozpočet kapitálových výdajů. Tyto poměrně velké investice jsou vázány na dotace, například z evropských fondů, a část realizace či plnění cílů je často přesunuto do jiného období. Detailnější pohled na příjmy a výdaje bude později rozebrán v samostatných kapitolách.

Obrázek č. 8: Saldo skutečného rozpočtu města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Vývoj salda skutečného rozpočtu je znázorněn na obrázku č. 8. Výrazný schodek rozpočtu v letech 2010 a 2011 lze odůvodnit jako důsledek velkých investičních výdajů, neboť v daném roce probíhaly významné projekty, například Revitalizační a protipovodňová opatření na Cihlářském potoce a Revitalizace centra města.

Běžný rozpočet zahrnuje běžné příjmy (neinvestiční dotace, daňové, nedaňové) a běžné výdaje. Provozní přebytek je vždy kladný, což je pozitivní, neboť záporné hodnoty

by indikovaly ohrožení hospodaření města. Počáteční růst běžných výdajů je přerušen v roce 2011, kdy se město pokouší optimalizovat výdaje na běžný provoz města a kladné saldo běžného rozpočtu začíná nabývat vysokých hodnot. Ve sledovaném období se zvýšil z 20,3 mil. Kč až na 85,8 mil. Kč. Vzniklý provozní přebytek umožňuje městu Havlíčkův Brod splácet závazky, financovat či spolufinancovat vlastní projekty a obnovovat veřejné statky, případně shromažďovat finanční prostředky pro budoucí rozpočtová období na rozvoj města.

Tabulka č. 2: Běžný rozpočet města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Běžný rozpočet v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Příjmy	540 875 322	564 922 697	531 153 284	408 222 193	424 751 486
Výdaje	520 613 470	545 591 402	502 249 477	339 082 842	338 954 028
Saldo	20 261 852	19 331 295	28 903 807	69 139 351	85 797 458

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Kapitálový rozpočet zahrnuje kapitálové příjmy, investiční dotace a kapitálové výdaje. Následující tabulka č. 3 potvrzuje, že za celkovým záporným saldem rozpočtu v roce 2010 a 2011 stojí vyšší kapitálová spotřeba, díky velkým investicím. V průběhu sledovaného období se kapitálové příjmy snižují. Vysoké hodnoty v prvních dvou letech jsou důsledkem velkého prodeje nemovitostí. Velký podíl mají i investiční dotace, které vykazují klesající tendenci. Kapitálové výdaje města se odvíjejí od přijatých dotací a nejvyšší hodnoty dosahují v roce 2010 (276,2 mil. Kč). I u kapitálových výdajů je znát postupný pokles, s výjimkou zmiňovaného roku 2010, který byl nejnáročnější na investiční výdaje.

Tabulka č. 3: Kapitálový rozpočet města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

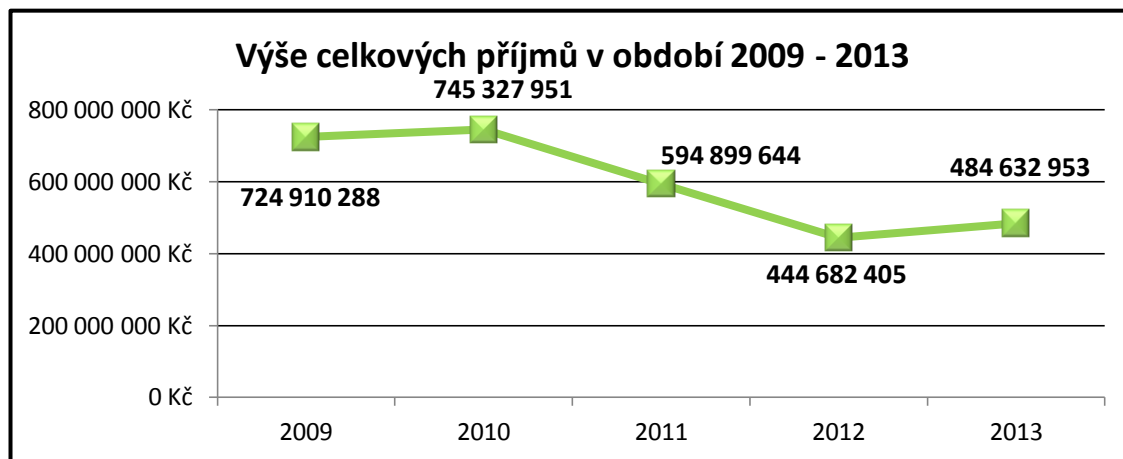
Kapitál. rozpočet v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Příjmy	184 034 965	180 405 253	63 746 361	36 460 212	59 881 467
Výdaje	155 149 694	276 103 503	158 560 643	88 033 113	118 913 386
Saldo	28 885 271	-95 698 250	-94 814 282	-51 572 901	-59 031 919

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

4.2 Příjmy města Havlíčkův Brod

V teoretické části této práce již bylo zmíněno, že příjmy města můžeme dělit do čtyř tříd, na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Nejprve bude provedena analýza podílu jednotlivých příjmů na celkových příjmech a poté se podrobněji rozebere každá třída samostatně.

Obrázek č. 9: Výše celkových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013

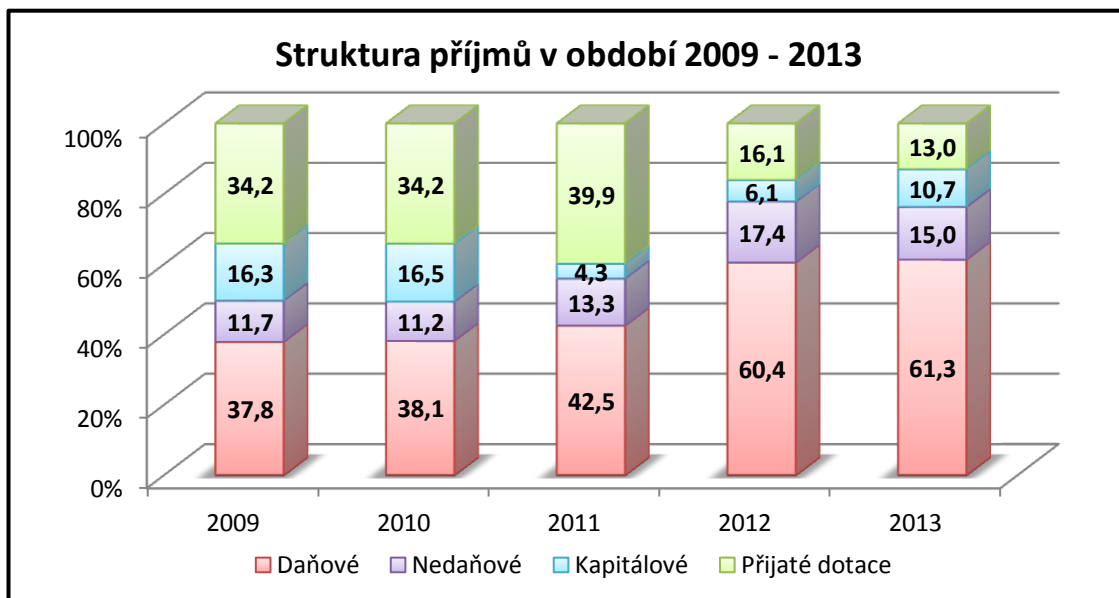

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Vývoj celkových příjmů ve sledovaném období není konstantní, což dokládá obrázek č. 9. Nejvyšší příjmy byly od roku 2009 – 2011 především díky přijatým dotacím a rozsáhlému prodeji nemovitostí. Svého maxima dosáhly v roce 2010, a to 745,3 mil. Kč. Již od roku 2011 docházelo k poklesu příjmů a propadly se o 21,2 % oproti předcházejícímu roku. V roce 2012 byl meziroční pokles ještě výraznější, a to o 25,3 % (důsledek sociální reformy, viz kapitola Přijaté dotace) V tomto roce dosáhly příjmy nejnižší hodnoty za sledované období, ve výši 444,6 mil. Kč. Následující rok nastalo mírné zlepšení a příjmy vzrostly o 9 %, což zapříčinil především vzrůst daňových příjmů.

Struktura příjmů města je zobrazena na obrázku č. 10. Nejvýraznější příjem rozpočtu jsou každoročně daňové příjmy. Zde na obrázku je vidět i vliv přijatých dotací. V prvních třech sledovaných letech je jejich podíl průměrně 36,1 % a tvoří druhou nejvýznamnější část příjmů. V roce 2010 téměř dohnaly daňové příjmy, jejichž podíl je větší jen o 3,9 %. V roce 2012 a 2013 se dotace výrazně snižují, jejich podíl je průměrně 14,6 % a převládají příjmy daňové, které tvoří více než 60 % z celkových příjmů.

Obrázek č. 10: Struktura příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

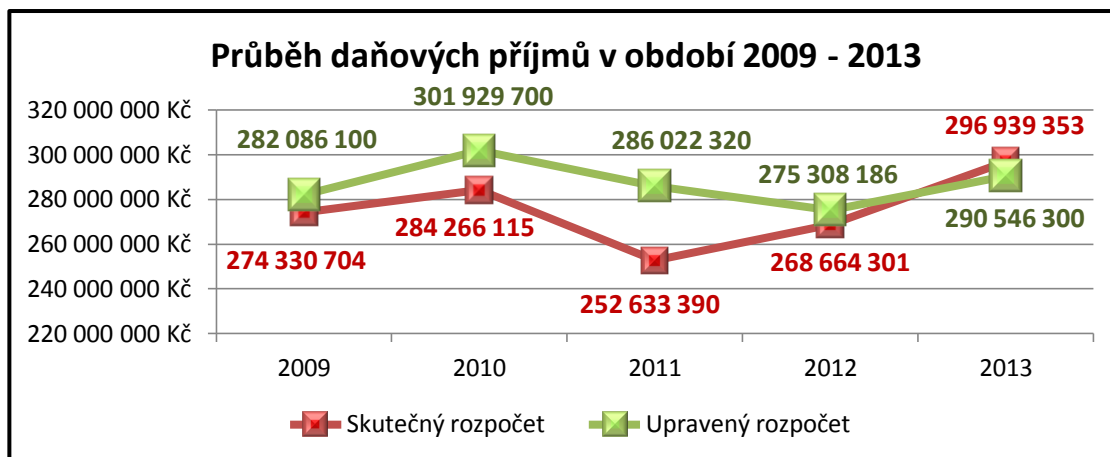
Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Význam kapitálových a nedaňových příjmů je v tomto rozpočtu nižší. Kapitálová část příjmů představuje v průměru 13,7 % a nedaňová část 10,8 % z celkových příjmů.

4.2.1 Daňové příjmy

Nejvýznamnější příjem rozpočtu města Havlíčkův Brod jsou daňové příjmy. Každý rok plynulo do rozpočtu průměrně 275,4 mil. Kč. Na výši těchto příjmů nemá město příliš velký vliv. Výše daní, které plynou do rozpočtu města, určuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům. Ve sledovaném období se změnilo rozpočtové určení daní pro rok 2013. Došlo především ke změnám podílů obcí na sdílených daních. Schéma rozpočtového určení pro období 2009 – 2012 je zobrazeno v příloze B a schéma pro rok 2013 v příloze C.

Obrázek č. 11: Průběh daňových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 -2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

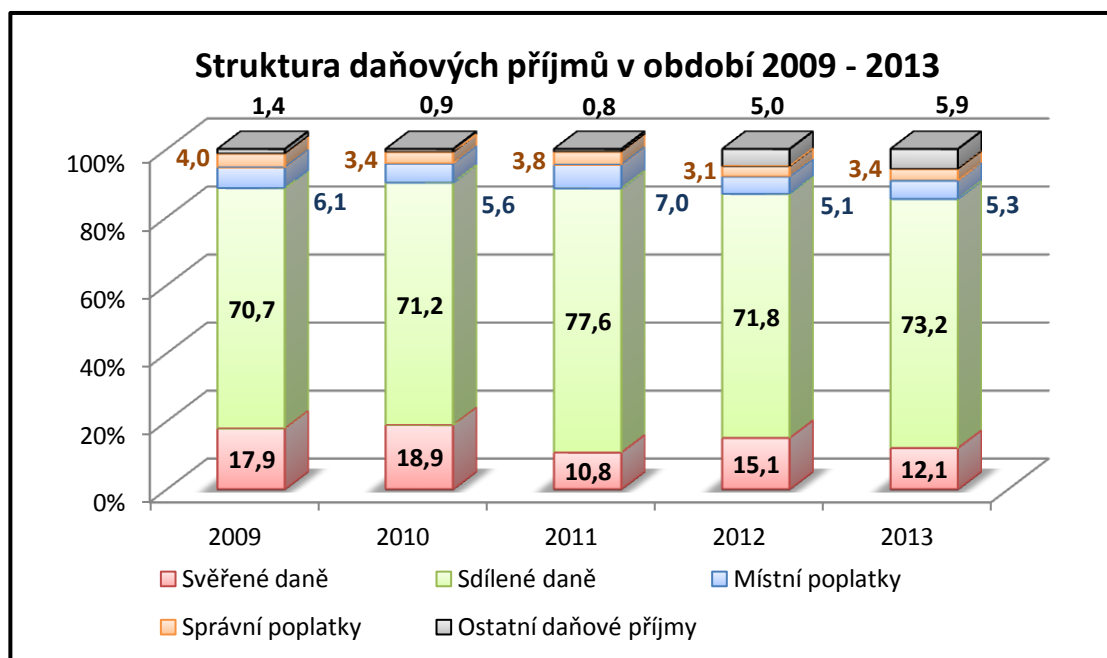
Vývoj daňových příjmů přibližně kopíruje křivku celkových příjmů, což dokládá skutečnost, že tyto příjmy tvoří klíčovou položku příjmů města. Daňové příjmy se opakují, i když v nestejně výši, a lze je tak vcelku plánovat. Z obrázku č. 11 vyplývá, že daňové příjmy se skutečně přibližují těm plánovaným. Pouze v roce 2011 došlo ke znatelnějšímu rozdílu a daňové příjmy byly naplněny pouze z 88 %. Jednou z příčin je nenaplnění správních poplatků, které však obce nemohou ovlivňovat.

Novelizace rozpočtového určení působila pozitivně na příjem města Havlíčkův Brod, neboť v roce 2013 plynulo do rozpočtu o 28,3 mil. Kč více než v předešlém roce.

Daňové příjmy se skládají z několika skupin příjmů. Jejich strukturu zobrazuje obrázek č. 12. Celkové daňové příjmy jsou rozděleny na svěřené a sdílené daně, místní a správní poplatky, a ostatní daňové příjmy.

Do rozpočtu města plyne největší příjem ze sdílených daní. Ty tvoří průměrně 71,9 % daňových příjmů města a výše jejich podílu se příliš nemění. Méně výraznou část tvoří svěřené daně, které obvykle představují přibližně 15 %. Podíl místních a správních poplatku je také nižší, společně tvoří průměrně 9,4 %.

Obrázek č. 12: Struktura daňových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Sdílené daně se skládají z daně z příjmu fyzických osob (DPFO) ze závislé činnosti a funkčních požitků, DPFO ze samostatné výdělečné činnosti (SVČ), DPFO z kapitálových výnosů, daně z příjmu právnických osob (DPPO) a daně z přidané hodnoty (DPH).

V tabulce č. 4 jsou znázorněny výše jednotlivých položek sdílených daní v průběhu sledovaného období a jejich procentuální podíl na sdílených daních.

Největší zastoupení má *DPH*, které tvoří necelou polovinu sdílených daní. Průměrná hodnota je 93,8 mil. Kč. Vývoj této daně je v prvních třech letech sledovaného období poměrně konstantní, v roce 2012 dochází k mírnému poklesu o 5,0 mil. Kč, který je následován v roce 2013 nárůstem o 18,7 mil. Kč. Na výši příjmu *DPH* má vliv rozpočtové určení, dále pak výkonnost ekonomiky a změna sazeb *DPH*. Téměř stejně velký podíl na sdílených daních má *DPFO ze závislé činnosti a funkčních požitků* (průměrně 23,7 %) a *DPPO* (průměrně 22,3 %). Obě hodnoty z dlouhodobého hlediska mírně rostou. Zde je výše příjmů města také ovlivněna celkovou výkonností ekonomiky, kdy se v roce 2009 projevila finanční krize, ale následující roky nastává zlepšení. Většina sdílených daní vykazuje rostoucí tendenci, pouze *DPFO ze SVČ* každoročně klesá. Příjem z této daně je poměrně nízký, díky možnosti uplatnění výdajů dle paušálu, kdy osoby samostatně výdělečně činné odvádějí minimální daň z příjmu.

Tabulka č. 4: Sdílené daně města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Sdílené daně v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
DPFO ze z. č. a f. p. (%)	44 418 512 22,9	45 656 008 22,5	47 894 092 24,4	47 705 437 24,7	51 960 315 23,9
DPFO ze SVČ (%)	12 049 593 6,2	15 365 531 7,6	10 962 216 5,6	8 499 646 4,4	5 461 739 2,5
DPFO z kapitál. výnosů (%)	3 681 219 1,9	3 664 461 1,8	3 935 139 2,0	4 569 714 2,4	5 039 469 2,3
DPPO (%)	41 988 268 21,7	45 686 153 22,6	41 192 536 21,0	44 924 338 23,3	49 257 411 22,7
DPH (%)	91 733 601 47,3	92 165 138 45,5	92 101 502 47,0	87 089 796 45,2	105 759 311 48,6
Celkem	193 871 193	202 537 291	196 085 485	192 788 931	217 478 245

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Poznámka: DPFO ze z. č. a f. p. (daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků)

Svěřené daně jsou daňovým příjmem rozpočtů, který náleží plně do rozpočtu příslušné obce. Patří sem daň z nemovitých věcí a DPPO za obec.

Tabulka č. 5: Svěřené daně města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Svěřené daně v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Daň z nemovitých věcí (%)	11 848 238 24,2	14 347 090 26,8	14 680 473 54,0	28 853 036 71,3	28 134 088 78,3
Daň z příjmu PO za obec (%)	37 127 580 75,8	39 245 800 73,2	12 545 320 46,0	11 623 060 28,7	7 784 300 21,7
Celkem	48 975 818	53 592 890	27 225 793	40 476 096	35 918 388

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Z tabulky č. 5 je zřejmé, že vývoj svěřených daní je variabilní. *Daň z nemovitých věcí* má rostoucí tendenci. V roce 2012 nastala výrazná změna, kdy hodnota této daně je 28,8 mil. Kč, což činí téměř dvojnásobek oproti předcházejícímu roku. Důvodem je nová obecně závazná vyhláška města Havlíčkův Brod, která nabyla účinnost 31. prosince 2011 a upravuje koeficient pro výpočet daně z nemovitých věcí. Do roku 2011 včetně město nemělo stanovený místní koeficient, ale zmiňovaná vyhláška určila, že daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových

prostorů a bytů se vynásobí nově stanoveným místním koeficientem o hodnotě 2. Zastupitelstvo města tak schválením aplikace tohoto koeficientu významně zvýšila příjem z daně z nemovitých věcí.

DPPO za obec vykazuje klesající tendenci, během sledovaných pěti let klesla hodnota přibližně o 29,4 mil. Kč. Tato skutečnost souvisí s poklesem daňového základu za jednotlivá zdaňovací období. Největší vliv na daňový základ měly jednorázové prodeje majetku, které nejvíce probíhaly v roce 2008 a 2009, a proto v tabulce č. 5 jsou v roce 2009 a 2010 výrazně vyšší částky (v těchto letech se částka za prodej nemovitostí pohybovala průměrně kolem 106 mil. Kč). V dalších období už prodej neprobíhal v tak vysoké míře (průměrně 20 mil. Kč), a proto tato daň klesá. Dále tento fakt dokládá i obrázek č. 10, kde je patrné, že podíl kapitálových příjmů byl v roce 2009 a 2010 vyšší než ve zbývajících letech. Z rozpočtového hlediska to ale není podstatné, neboť se jedná o daň svěřenou a její výnos tedy plně náleží příslušnému městu. Ve výkazech se tedy na jedné straně zobrazuje jako příjmová položka a na straně druhé ve stejné výši jako výdaje.

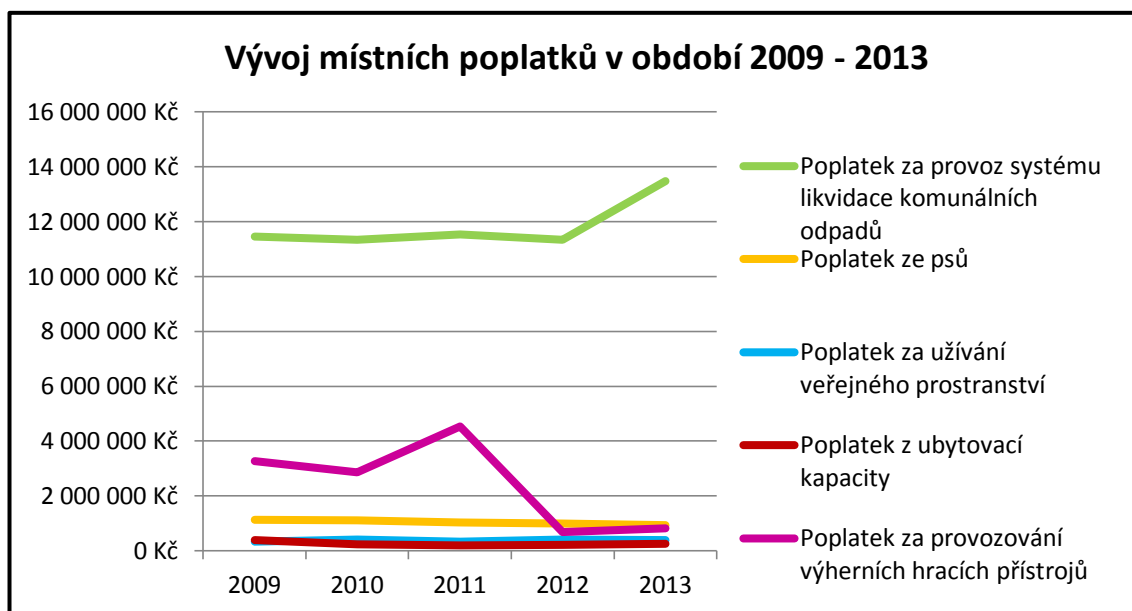
Místní poplatky patří také mezi daňové příjmy, na kterých se podílejí průměrně z 5,8 %.

Město Havlíčkův Brod v průběhu sledovaných pěti let vybíralo podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích tyto poplatky:

- Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.
- Poplatek ze psů.
- Poplatek za užívání veřejného prostranství.
- Poplatek z ubytovací kapacity.
- Poplatek za provozování výherních hracích přístrojů.

Vývoj jednotlivých poplatků znázorňuje následující obrázek č. 13.

Obrázek č. 13: Vývoj místních poplatků města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Největší přínos do rozpočtů města přinášel *poplatek za provoz systému likvidace komunálního odpadu*. Tento poplatek nevykazuje výrazné změny, průměrně plyne do rozpočtu 11,8 mil. Kč. Pouze v roce 2013 došlo k zvýšení na 13,5 mil. Kč, z důvodu novelizace zákona o místních poplatcích. Ten upravuje výši poplatku, který se skládá z částky za jednoho poplatníka a kalendářní rok (250 Kč) a částky vypočtené na základě skutečných nákladů na jednoho poplatníka za předchozí období. Od roku 2013 je hranice této druhé částky stanovena na 750 Kč (původně 250 Kč). Celkově poplatek může nabývat hodnoty až 1 000 Kč (původně 500 Kč). Dále díky změně zákona je nově povinnost platit poplatek ve výši jednoho poplatku (za jednu osobu) z vlastnictví stavby k individuální rekreaci a z bytů či rodinných domů, ve kterých není nikdo hlášen k trvalému pobytu. Celkově novelizace umožnila zvýšit příjem z poplatků pomocí zvětšení okruhu poplatníků, na druhou stranu tento vyšší počet zvýší dělitele pro výpočet skutečných nákladů na likvidaci odpadu, a tedy může dojít ke snížení celkového poplatku.

Město Havlíčkův Brod si pomocí zmiňované změny zákony v roce 2013 polepšilo přibližně o necelé 2 mil. Kč. Sazby poplatků byly první čtyři roky sledovaného období na tehdejší maximální hranici 500 Kč. V roce 2013 byl poplatek zvýšen na 600 Kč (16 Kč za kalendářní rok, 584 Kč podle skutečného rozpočtu výdajů). Celkově však

výše poplatku na poplatníka vychází např. pro rok 2013 na 772 Kč. Město tak každoročně dotuje svoz odpadu ve výši několika milionů korun.

Poplatek za provozování výherních hracích přístrojů byl vybírán pouze od roku 2009 do konce roku 2011. Tato skutečnost je zřejmá z obrázku č. 13, kde v roce 2011 nastává zlomový bod a v následujících letech je hodnota tohoto poplatku mnohonásobně nižší. Od 1. ledna 2012 je tento poplatek zrušen novelizací zákona č. 202/1990Sb., o loteriích a jiných podobných hrách a nahrazen loterijní daní. Nicméně to neznamená, že neuhrazené poplatky (nedoplatky z výměru) nemůže obec vymáhat a nemohou být obci placeny. Dle zákona o obcích je dokonce obec vymáhat musí. Před účinností zmiňované novely provozovatelé výherních hracích přístrojů odmítali platit tento místní poplatek, např. z videoloterních terminálů s argumentem, že terminál není výherní přístroj. Obec ale poplatek vyměřila a poté se snažila zajistit řádné zaplacení. Proto, i po zrušení uvedeného místního poplatku v zákoně č. 565/1990Sb., se na účtu města Havlíčkův Brod nacházejí platby za vyměřené poplatky z předchozích období.

Poplatek ze psů má mírně klesající tendenci. Největší získaná částka je v roce 2009 s hodnotou 1,1 mil. Kč, nejnižší je 937,8 tis. Kč v roce 2013. Město stanovilo poměrně vysoké poplatky ze psů. Základní sazba za jednoho psa v bytě za kalendářní rok odpovídá horní hranici tohoto poplatku, a to 1500 Kč.

Poplatek z ubytovací kapacity (průměrná hodnota 258,1 tis. Kč) a *poplatek za užívání veřejného prostranství* (průměrná hodnota 371,9 tis. Kč) tvoří nejmenší podíl příjmů z místních poplatků a oba mají poměrně konstantní vývoj s minimálními výkyvy.

Správní poplatky by měly krýt vzniklé náklady spojené s poskytováním správních úkonů v přenesené působnosti, například poplatek za ověřování listin a podpisů. Jejich výše je upravena zákonem č. 634/2002Sb., o správních poplatcích a obec je také ze zákona musí vybírat. (Veberová, 2008)

Správní poplatky se na rozpočtu města Havlíčkův Brod podílejí minimálně, neboť neslouží ke zvyšování příjmů města, ale jako služba občanům. Celková hodnota je každoročně přibližně 9,8 mil. Kč. Tyto poplatky průměrně tvoří 3,5 % daňových příjmů, viz obrázek č. 12.

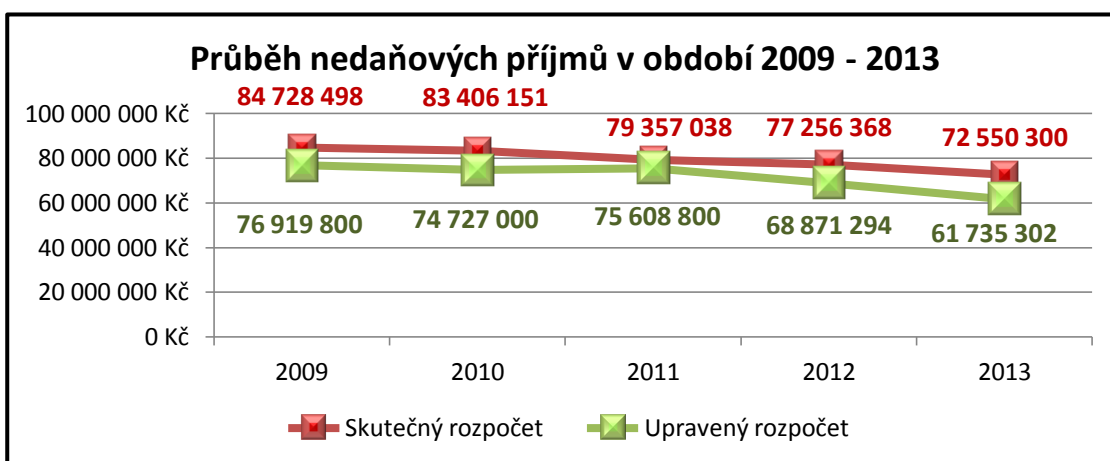
Ostatní daňové příjmy zahrnují poplatky a odvody v oblasti životního prostředí, odvody z loterií, příjmy za zkoušky řídičského oprávnění a od roku 2012 odvody

z výherních hracích přístrojů, které nahradily místní poplatek za provozování výherních hracích přístrojů. Na obrázku č. 12 vidíme vývoj podílu těchto příjmů. V roce 2009 až 2011 se podílely na daňových příjmech pouze ve výši okolo 1 %. Rozhodný je rok 2012, kdy do této skupiny připadly odvody z výherních hracích přístrojů, a podíl se zvýšil na 5 %.

4.2.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy nejsou příliš významným zdrojem města Havlíčkův Brod. Průměrně činí 13,7 % z celkových příjmů, viz obrázek č. 10.

Obrázek č. 14: Průběh nedaňových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

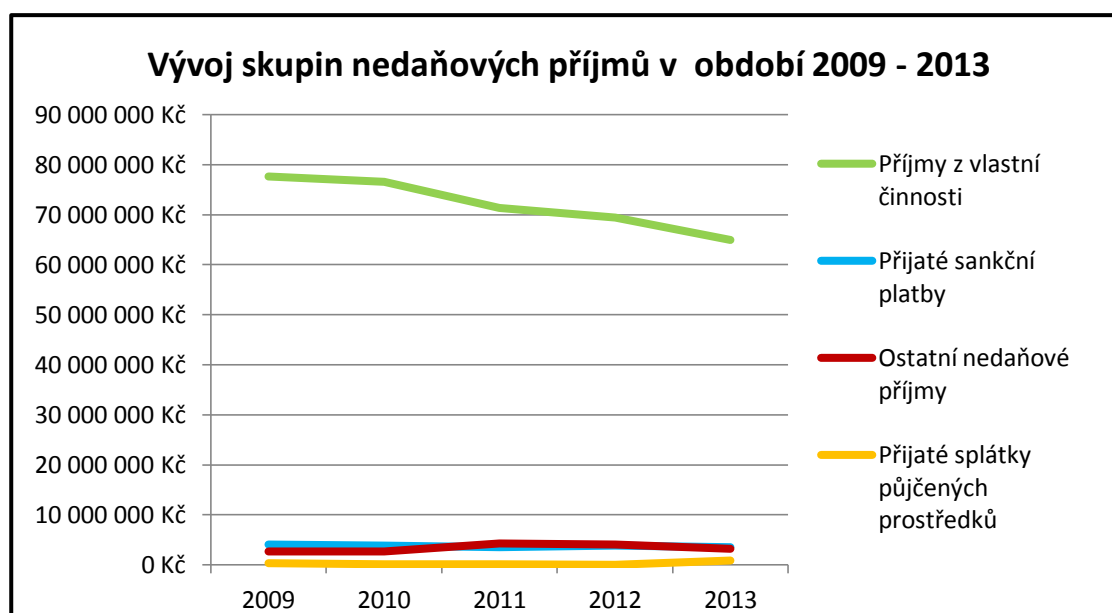
Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Obrázek č. 14 znázorňuje průběh nedaňových příjmů. Tyto příjmy vykazují spíše klesající tendenci, jejich průměrná hodnota činí 79,5 mil. Kč. I přes tento pokles v roce 2012 a 2013 vzrůstá podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech z 12,1 % na 16,2 %, viz obrázek č. 10, neboť celkové příjmy značně poklesly díky nižšímu příjmu získaných dotací. Ačkoliv nedaňové příjmy mají nahodilý charakter, městu se daří je dobře plánovat a každý sledovaný rok došlo jen k lehkému podhodnocení. Uvedené příjmy průměrně překročily plán o 11,3 %, nejčastěji z důvodu nesprávného odhadu načasování prodeje především bytových jednotek.

Největší zdroj nedaňových příjmů tvoří **příjmy z vlastní činnosti**, především příjem z pronájmu pozemků, majetku, příjem z poskytování služeb, dále dividendy a úroky z bankovních účtů a poskytnutých půjček. Tyto položky tvoří průměrně 90,6 % z celkových nedaňových příjmů. V průběhu sledovaných let docházelo

k poklesu těchto příjmů, především díky snižujícímu se příjmu z pronájmu, který souvisí s prodejem majetku města v roce 2009. Dividenda město Havlíčkův Brod získává z podílu v různých společnostech. Rozhodující podíl má ve společnosti VaK a. s. a Kulturní dům Ostrov s. r. o. Dále vlastní menší podíly ve společnosti Vodovody a kanalizace Chrudim a. s., ČSAD BUD Chrudim a.s, IP banka a.s., Harvardský průmyslový holding a.s., Lesní družstvo Štoky, Růstový podílový fond ŽB, Otevřený podílový fond stability ČSOB, Úpravna vody Želivka, a.s, Rebel a.s. Město se dále podílí na zisku společnosti Teplo HB s.r.o., kde je jediným společníkem. Ve sledovaném období byly městu vyplaceny dividendy jen ze společnost Teplo HB a VaK. Vývoj těchto příjmů z vlastní činnosti a ostatních nedaňových příjmů znázorňuje následující obrázek č. 15.

Obrázek č. 15: Vývoj skupin nedaň. příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

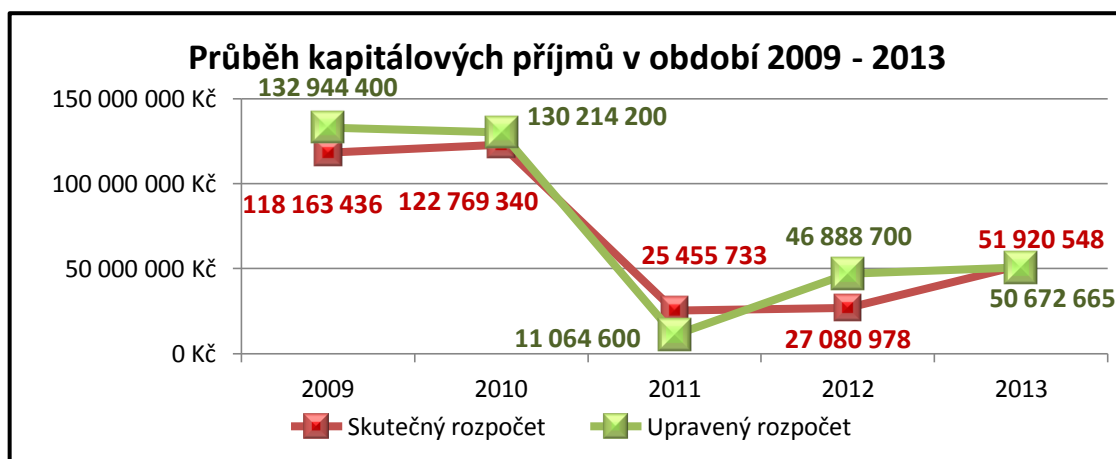
Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Přijaté sankční platby průměrně dosahují výše 3,8 mil. Kč a patří sem i vratky transferů. Město Havlíčkův Brod poskytuje malé půjčky právnickým osobám. Dále sem patří pokuty za porušení zákona na úseku výkonu státní správy a pokuty městské policie. **Přijaté splátky půjčených prostředků** jsou v rámci rozpočtu minimální částkou, v průměru 285,7 tis. Kč. **Ostatní nedaňové příjmy** zahrnují přijaté nekapitálové příspěvky, neinvestiční dary a přijaté pojistné náhrady, celková výše je průměrně za sledované období 3,8 mil. Kč. Tyto zmíněné tři skupiny nedaňových příjmů mají poměrně stabilní vývoj, ale jejich podíl na nedaňových příjmech je malý.

4.2.3 Kapitálové příjmy

Jak bylo zmíněno v teoretické části této práce, kapitálové příjmy představují jednorázový, ve své podstatě neopakovatelný příjem rozpočtu. Z obrázku č. 10 je viditelné, že jejich podíl na celkových příjmech byl největší v roce 2009 a 2010, průměrně 16,4 %. V dalších třech následujících letech byly tyto příjmy z toho hlediska méně významné a podílely se na celkových příjmech průměrně ze 7 %. Průběh kapitálových příjmů znázorňuje křivka na obrázku č. 16. Zlomový je rok 2011, kdy meziroční rozdíl je 119,1 mil. Kč. Plnění kapitálových příjmů je poměrně obtížné. V roce 2011 byly v upraveném rozpočtu silně podhodnoceny a skutečný příjem je téměř 2,5 krát větší. Naopak v roce 2012 byly skutečné příjmy téměř poloviční oproti původnímu rozpočtu, z důvodu zpoždění prodeje nově vystavěných bytových jednotek a nenaplnění očekávání v podobě prodeje některých nemovitostí.

Obrázek č. 16: Průběh kapitálových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

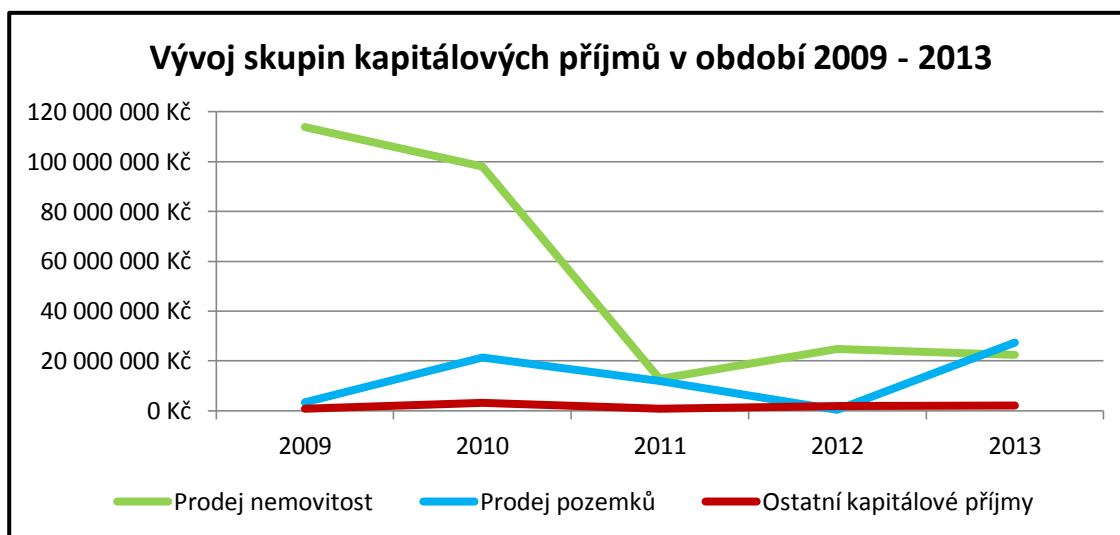

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Příčina velkého poklesu kapitálových příjmů znázorněného na obrázku č. 16 je patrná z obrázku č. 17. Město zpočátku sledovaného období ve velké míře prodávalo nemovitosti. V roce 2009 byl příjem za **prodej nemovitostí** nejvyšší a dosahoval výše 113,9 mil. Kč a v roce 2010 lehce poklesl na 98,1 mil. Kč. Následující roky nedocházelo k tolik významným prodejům nemovitostí a průměrný příjem byl 19,9 mil. Kč.

V těchto obdobích docházelo také k **prodeji pozemků**, tento příjem nabýval maxima v roce 2013 s hodnotou 27,5 mil. Kč. Příjmy z prodeje pozemků a nemovitostí jsou klíčové položky kapitálových příjmů.

Obrázek č. 17: Vývoj skupin kapitál. příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 -2013

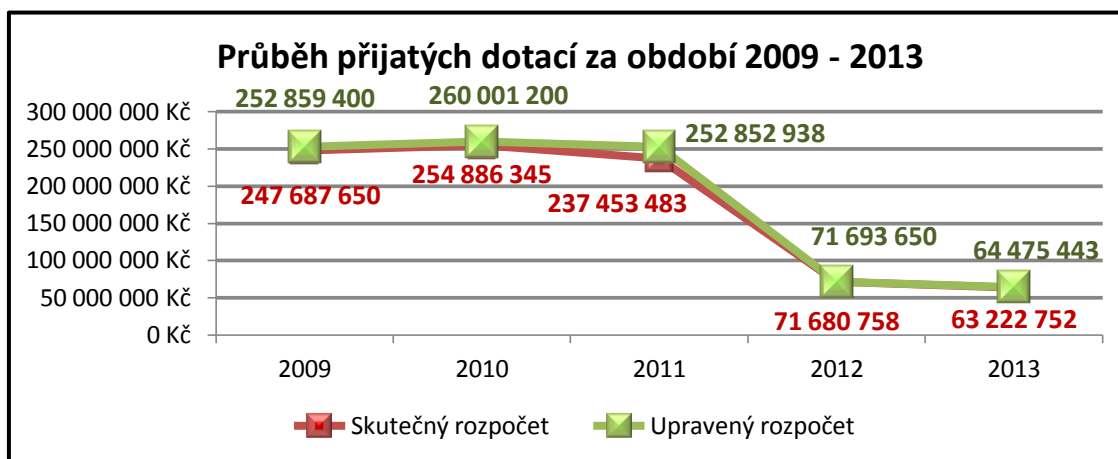
Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Do skupiny **ostatní kapitálové příjmy** v obrázku č. 17 jsou zahrnuty přijaté dary a příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje ostatního hmotného majetku. Tyto příjmy průměrně činí 1,7 mil. Kč. Na nejvyšší hodnotu dosáhly v roce 2010, kdy se vyšplhaly na 3,2 mil. Kč a jediný podíl na tom měl příjem z prodeje ostatního majetku.

4.2.4 Přijaté dotace

Město Havlíčkův Brod získává nejvíce dotace ze státního rozpočtu a Evropské unie. Tyto dotace bývají jak investiční tak neinvestiční povahy. Obrázek č. 18 zobrazuje vývoj přijatých dotací a jejich plnění ve sledovaném období. Plnění rozpočtu po provedení rozpočtových opatření je vysoké, průměrně 97,6 %. Jediný větší rozdíl je v roce 2011, kdy přijaté dotace byly naplněny jen z 93,9 % z důvodu nezískání plánovaných dotací ze státního rozpočtu. V prvních třech letech byly přijaté dotace nejvyšší, průměrně 246,7 mil. Kč. V roce 2012 nastalo výrazné snížení o 165,8 mil. Kč. Následující rok došlo k mírnému poklesu o 8,5 mil. Kč. Za propadem v roce 2012 stojí nejvíce příspěvky na péči dle zákona o sociálních službách a investiční příspěvky ze strukturálních a státních fondů.

Obrázek č. 18: Průběh přijatých dotací města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Celkové dotace města tedy lze podle rozpočtové skladby rozdělit na investiční a neinvestiční dotace. Tabulka č. 6 nám zobrazuje strukturu přijatých dotací.

Tabulka č. 6: Přijaté dotace města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Přijaté dotace v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Neinvestiční dotace	181 816 120	197 250 432	188 162 851	62 301 524	55 261 833
(%)	73,4	77,4	79,2	86,9	87,4
Investiční dotace	65 871 530	57 635 913	49 290 629	9 379 234	7 960 919
(%)	26,6	22,6	20,8	13,1	12,6
Celkem	247 687 650	254 886 345	237 453 480	71 680 758	63 222 752

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Převažující část tvoří **neinvestiční dotace**, průměrně 80,9 % z celkových dotací. Tyto přijaté peněžní transfery jsou poskytovány městu na financování běžných, neinvestičních potřeb, například dotace od obcí na dojíždějící žáky.

Velký podíl neinvestičních dotací tvoří neinvestiční *přijaté transfery ze státního rozpočtu* v rámci souhrnného dotačního programu. Tyto dotace jsou přesně upraveny zákonem o státním rozpočtu a město na ně má ze zákona nárok. Průměrně jejich hodnota v rozpočtu města Havlíčkův Brod je 36,9 mil. Kč a pro rok 2012 a 2013 činí největší položku z celkových přijatých transferů. Pro první tři roky sledovaného období je největší položka zahrnující *ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu*. Průměrně v těchto třech letech nabývá hodnoty 131,4 mil. Kč a v posledních dvou letech pouze 15,2 mil. Kč.

Vysoké transfery ze státního rozpočtu do roku 2011 byly zapříčiněny vysokými dotacemi na sociální péči. Tyto příspěvky se u města Havlíčkův Brod ročně pohybovaly okolo částky 107,9 mil. Kč. Avšak od 1. 1. 2012, v souvislosti se Sociální reformou, byly přeneseny kompetence pro výplatu tzv. nepojistných dávek (příspěvek na péči, pomoc v hmotné nouzi, státní sociální podpora) z obecních úřadů na úřady práce. Proto nejsou již v rozpočtu obcí roku 2012 uvedeny v rámci transferů ze státního rozpočtu, což se projevuje snížením celkových příjmů i výdajů města mezi roky 2011 a 2012. (Deník veřejné správy, 2012, [online])

Do skupiny dotací na běžné, provozní účely patří i *neinvestiční přijaté transfery od regionálních rad*. Město Havlíčkův Brod má na této položce obvykle neinvestiční dotace od Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci Operačního programu Životní prostředí a Regionálního operačního programu. V roce 2009 je čerpaná částka 19,3 mil. Kč, ale ve zbývajících 4 sledovaných letech je průměrná částka pouze 387,1 tis. Kč. *Neinvestiční transfery ze státních fondů* jsou výrazně nižší, průměrně 9,5 tis. Kč. Dále mezi neinvestiční dotace plynoucí do rozpočtu patří *neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu* průměrnou hodnotou 5,1 mil. Kč ročně, který zahrnuje mimo jiné dotace související s volbou prezidenta, volbou do parlamentu a sčítáním lidu a bytů.

Investiční dotace jsou vždy účelové transfery a mají charakter kapitálových dotací. Město Havlíčkův Brod získalo nejvíce investičních dotací v prvních třech letech a i celkově má tato položka klesající tendenci, kdy nejvyšší hodnota je v roce 2009 (65,9 mil. Kč) a nejnižší v roce 2013 (8 mil. Kč). Stejně tak i podíl na celkových dotacích se snižuje od 26,6 % po 12,6 %.

Významnou položkou jsou *investiční transfery ze státních fondů*. Nejvyšší částka je v roce 2009 (19,3 mil. Kč), kdy město získalo finanční prostředky na dopravní infrastrukturu. V roce 2010 a 2011 byly čerpány dotace ze Státního fondu životního prostředí na ochranu vod v průměrné výši 2 mil. Kč, v následujících dvou letech byla dotace nižší, průměrně 771,4 tis. Kč. *Investiční přijaté transfery od regionálních rad* obsahují investiční příjmy z Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci operačního programu Životní prostředí a Regionálního operačního programu. Svého maxima tyto dotace dosáhly v roce 2010 (49,1 mil. Kč), kdy největší příjem dotace je na projekt Revitalizace středu města Havlíčkův Brod z Regionálního operačního programu

a projekt Revitalizačních a protipovodňových opatření na Cihlářském potoce z programu Životní prostředí. V ostatních letech dosahují průměrně 11,8 mil. Kč kromě roku 2012, kdy jsou tyto příjmy nulové. Další investiční dotací jsou *investiční přijaté transfery ze státního rozpočtu*, které v rozpočtu města Havlíčkův Brod zahrnují především podporu na zlepšení stavu přírody a krajiny, dotace na udržitelné využívání zdrojů energie, podporu regionálního rozvoje a podpora na prevenci proti kriminalitě. Průměrně tyto dotace činní 8,7 mil. Kč, s výjimkou skoku v roce 2011, kdy došlo k velkému příjmu dotace (30,5 mil. Kč), především na zmíněný projekt Revitalizační a protipovodňová opatření na Cihlářském potoce.

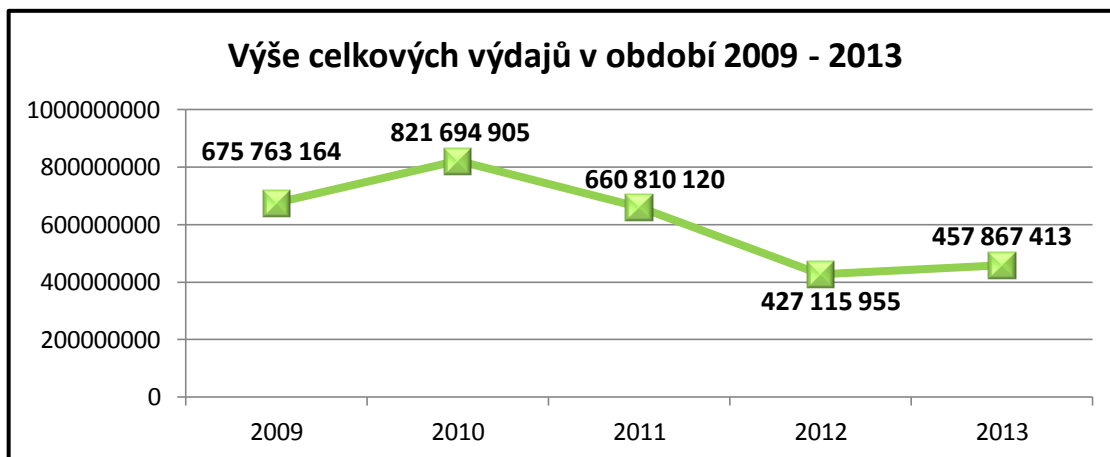
4.3 Výdaje města Havlíčkův Brod

Rozbor výdajové stránky rozpočtu se také nejdříve zaměří na celkové výdaje a jejich strukturu, následně poté podrobněji na jednotlivé výdaje.

Již z tabulky č. 1 je patrné, že plnění celkových výdajů se pohybuje průměrně kolem 89,1 %. V následujících kapitolách bude objasněno, že příčinou je neplnění kapitálových výdajů.

Na obrázku č. 19 je zobrazena vývojová tendence celkových výdajů. Je zřejmé, že průběh je podobný vývoji celkových příjmů, neboť město se z dlouhodobého hlediska snaží o vyrovnaný rozpočet. Svého maxima výdaje nabývají v roce 2010 s hodnotou 821, 7 mil. Kč. Důvodem je vyšší podíl kapitálových výdajů na rozsáhlé projekty. Po ukončení rozsáhlých investic v prvních třech letech sledovaného období se město snaží stabilizovat rozpočet a dochází k poklesu výdajů, nejvíce kapitálových, a město začíná dosahovat opět kladného výsledku hospodaření.

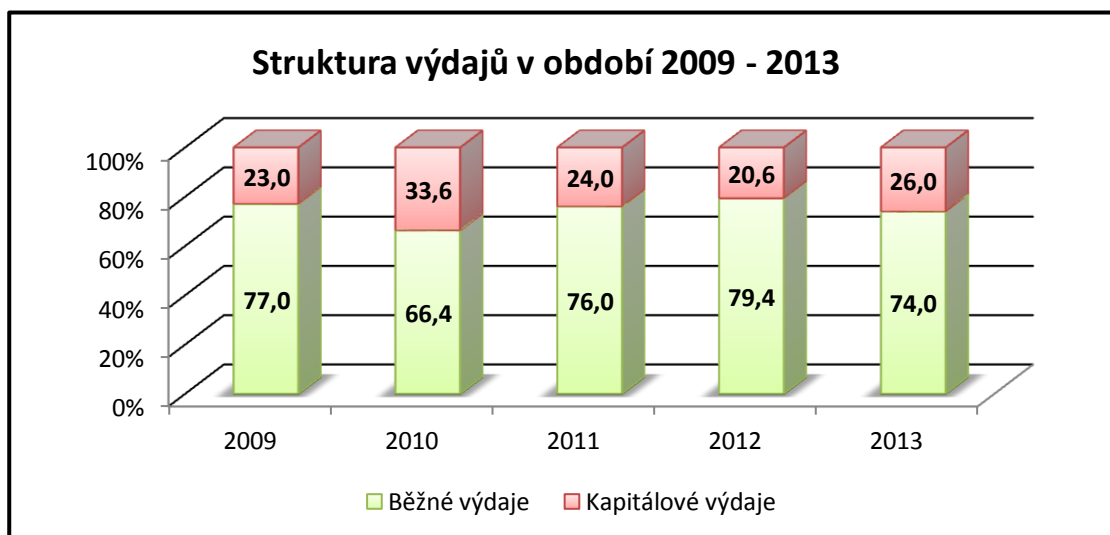
Obrázek č. 19: Výše celkových výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Výdaje města můžeme dělit na výdaje běžné a kapitálové. Toto dělení zobrazuje následující obrázek č. 20. Zde je jasné, že každoročně dominují běžné výdaje, které tvoří průměrně 74,6 % celkových výdajů. Kapitálové výdaje se podílejí průměrně z 25,4 %. Největší podíl (33,6 %) mají v roce 2010, kdy díky nim jsou i celkové výdaje největší.

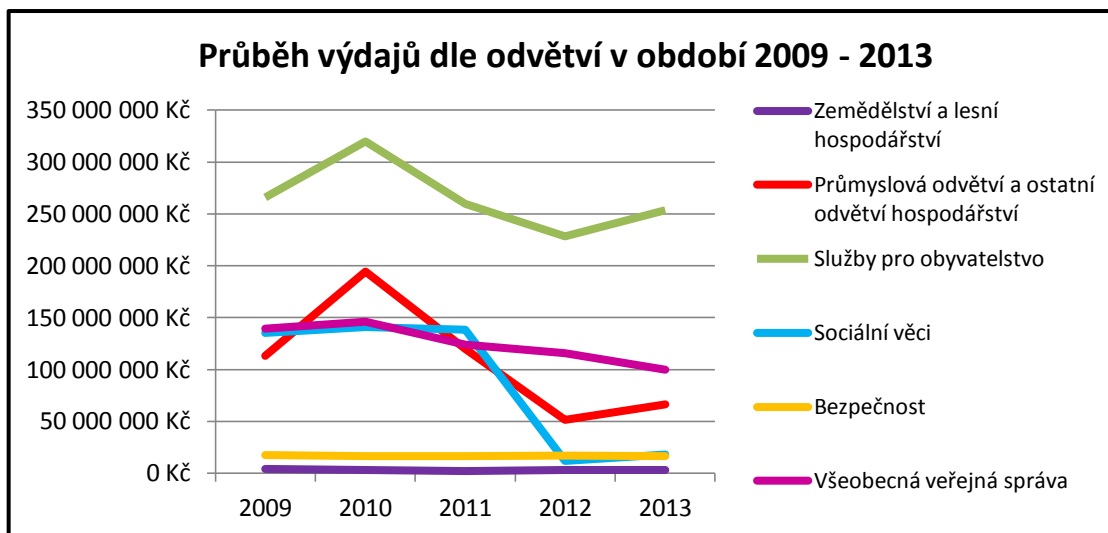
Obrázek č. 20: Struktura výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Pro lepší představu o výdajích města následující tabulka zobrazuje odvětvové třídění výdajů města Havlíčkův Brod.

Obrázek č. 21: Průběh výdajů města Havlíčkův Brod dle odvětví v období 2009 – 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Obrázek č. 21 ukazuje, že vývoj výdajů není konstantní, s výjimkou výdajů na zemědělství a lesní hospodářství a bezpečnost, které vykazují poměrně konstantní trend. Na **zemědělství a lesní hospodářství** odchází z rozpočtu nejméně, průměrně 3,3 mil. Kč, z nichž největší část jde na správu v lesním hospodářství a zbytek na zemědělskou a potravinářskou činnost a rozvoj.

Výdaje na **bezpečnost** jsou také konstantní, průměrně 16,9 mil. Kč, z nichž převážná část (průměrně 14,9 mil. Kč) jde na bezpečnost a veřejný pořádek, nejvíce na mzdy zaměstnanců. Zbylé částky z této skupiny jdou na požární ochranu a ochranu obyvatelstva.

Ve výdajích na **sociální věci** je patrný výrazný skok v roce 2012. Ten je způsoben již zmíněnou Sociální reformou, kdy již nejsou sociální dávky vypláceny z obecných rozpočtů. Jednalo se o tzv. průtokové dávky, tedy jejich výše nemá na hospodaření města vliv. Snížily se výdaje i příjmy zároveň. Od roku 2012 je tak podíl výdajů na sociální věci velmi nízký, průměrně za poslední dva roky 14,9 mil. Kč. Téměř veškeré výdaje jdou na služby sociální péče.

Mezi **výdaje na průmyslová odvětví a ostatní odvětví hospodářství** patří především výdaje na pozemní komunikace, silniční dopravu, vodní toky a vodohospodářská díla, čištění odpadních vod a cestovní ruch. Vývoj této skupiny je variabilní. Svého maxima dosahují v roce 2010 (194,5 mil. Kč), z důvodu výstavby a rekonstrukce pozemních komunikací a silnic, kdy se investiční výdaje pohybovali ve výši 145,8 mil. Kč.

Následující dva roky dochází k poklesu těchto výdajů a celkové výdaje na průmysl dvakrát meziročně klesají, průměrně o 71,5 mil. Kč. Je tedy patrné, že stěžejními výdaji této skupiny jsou především kapitálové, investiční výdaje. Ostatní výdaje jsou především na provoz, například veřejné silniční dopravy. Patří sem také výdaje na cestovní ruch, které průměrně nabývají hodnot 540,1 tis. Kč, ale každoročně se mírně snižují.

Výdaje na **všeobecnou správu** vykazují dlouhodobou klesající tendenci. Jejich průměrná hodnota je 124,9 mil. Kč. Zahrnují především výdaje na činnost místní správy, zastupitelstva obcí a volby. Každoročně největší podíl mají výdaje na činnosti místní správy, které průměrně dosahují hodnoty 88,3 mil. Kč. Téměř polovina z této částky je určena na platy zaměstnanců a s nimi související platby na sociální a zdravotní pojištění. Za poklesem celkových výdajů na veřejnou správu stojí snížení odměny členům zastupitelstva a platby daní a poplatků státnímu rozpočtu.

Největší podíl na celkových výdajích má skupina **služby obyvatelstvu**. Tuto skupinu lze rozdělit na oddíly vzdělávání, kultura, církev a sdělovací prostředky, tělovýchova a zájmová činnost, zdravotnictví, bydlení, komunální rozvoj a územní rozvoj a ochrana životního prostředí. Tyto oddíly, jejich výše a podíl na celkových výdajích na služby obyvatelstvu znázorňuje následující tabulka č. 7.

Tabulka č. 7: Výdaje na služby obyvatelstvu města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013

Výdaje v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Vzdělávání	56 553 900	100 802 110	54 876 080	45 480 050	45 426 527
(%)	21,3	31,5	21,1	19,9	17,9
Kultura, církev a sdělovací prostředky	23 536 010	24 283 890	17 437 550	18 853 230	12 576 758
(%)	8,8	7,6	6,7	8,3	4,9
Tělovýchova a zájmová činnost	50 252 670	47 912 670	71 671 310	40 082 660	36 665 354
(%)	18,9	15,0	27,6	17,5	14,5
Zdravotnictví	214 560	572 550	131 000	1 175 330	148 792
(%)	0,1	1,8	0,1	0,5	0,1
Bydlení, komunální rozvoj a územní rozvoj	110 691 580	117 613 460	88 620 430	97 556 570	123 082 408
(%)	41,6	36,8	34,1	42,8	48,5
Ochrana životního prostředí	24 673 320	28 749 140	26 793 570	25 001 320	35 770 926
(%)	9,3	9,0	10,4	11,0	14,1
Celkem	265 922 040	319 933 820	259 529 940	228 149 160	253 673 756

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 -2013, 2014

Výdaje na bydlení, komunální rozvoj a územní rozvoj mají největší podíl na výdajích na služby obyvatelstvu. Jejich průměrná výše je 107,5 mil. Kč. Do tohoto oddílu patří především výdaje na komunální služby a územní rozvoj, bytové a nebytové hospodářství. Významné je bytové hospodářství, které obsahuje výdaje na výstavbu nových bytů a opravy, údržby a provoz stávajících bytů. Tyto výdaje mají klesající tendenci v souvislosti s prodejem bytů v roce 2009 a 2010. Původně se pohybovaly kolem částky 64,2 mil. Kč, po prodejích činily od roku 2011 průměrně 43,4 mil. Kč. Výdaje na komunální služby a územní rozvoj (veřejné osvětlení, pohřebnictví, činnost technických služeb, revitalizace veřejných prostranství aj.) stojí město průměrně 52,9 mil. Kč. Celkově tyto výdaje jsou ovlivněny výstavbou nových bytových jednotek a růst v roce 2013 je dán rekonstrukcí smuteční a obřadní síně.

Výdaje na vzdělávání mají také významný podíl, průměrně 22,3 % z celkových výdajů na služby obyvatelstvu. Tyto výdaje plynou především do předškolních zařízení, základních škol, školních stravovacích zařízení a umělecké školy. Mají klesající

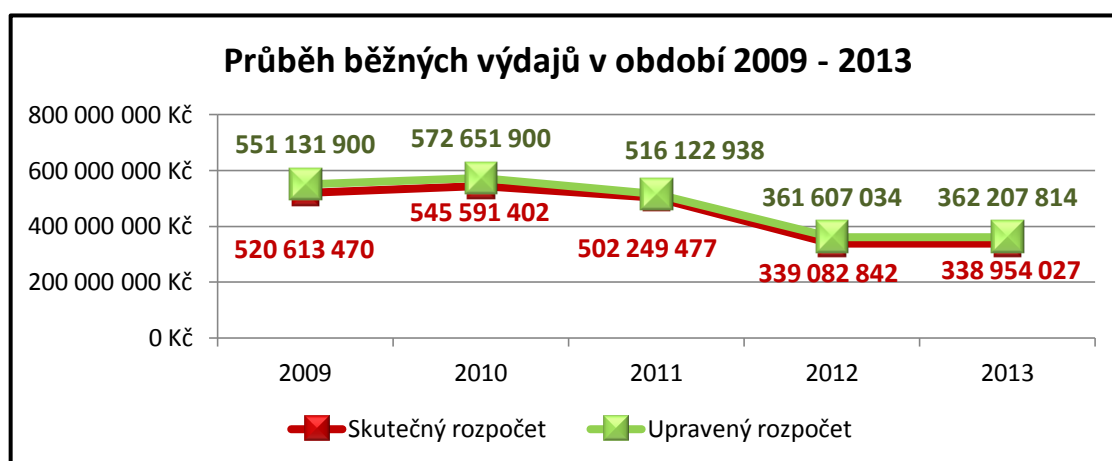
tendenci, díky snaze o optimalizaci běžných výdajů. Předškolní zařízení stojí průměrně na 11, 3 mil. Kč, vyjma roku 2010 (19,2 mil. Kč), kdy došlo k pořízení nových budov. Na provoz základních škol město průměrně vynakládá 29,1 mil. Kč. Výjimku tvoří rok 2009 (41,8 mil. Kč) a rok 2010 (74,9 mil. Kč), neboť v tomto období probíhal projekt výstavby nové tělocvičny u základní školy V Sadech.

Výdaje na *tělovýchovu a zájmovou činnost* jsou třetí nejdůležitější položkou této skupiny. Maximum v roce 2011 je dáno rekonstrukcí sportovního areálu. Sportovní zařízení v majetku města vyjde průměrně na 25,5 mil. ročně. Výdaje v rámci *ochrany životního prostředí* jsou například náklady na sběr a svoz komunálního odpadu, zneškodňování odpadů a péče o vzhled obce a veřejnou zeleň. *Oddíl kultura, církev a sdělovací prostředky* zahrnuje především výdaje na knihovnickou činnost, dále na hudební a divadelní činnost, výdaje na zachování a obnovu kulturních památek, činnost církví, rozhlasu a televize. Výdaje na *zdravotnictví* jsou nejnižší, obsahují výdaje na pomoc zdravotně postiženým a prevence před návykovými látkami.

4.3.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje města tvoří převažující část výdajů. Každoročně se opakují, slouží k financování běžné potřeby v daném roce a obsahují například platy zaměstnanců, nákup materiálu, nákup služeb, vody, paliv a energie. (Provazníková, 2009)

Obrázek č. 22: Průběh běžných výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Běžné výdaje se městu Havlíčkův Brod daří poměrně dobře plánovat, plnění rozpočtu je každoročně vysoké. Toto dokládá obrázek č. 22, kdy křivky skutečných výdajů a plánovaných výdajů jsou velmi blízko u sebe.

Běžné výdaje nabývají v prvních třech letech největší hodnoty, průměrně 522,8 mil. Kč. V roce 2012 došlo k výrazné změně a výdaje klesly o 163,2 mil. Kč, především díky již zmiňované sociální reformě, kdy výplata sociálních dávek už nenáleží do kompetence města.

Tabulka č. 8 Běžné výdaje města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Běžné výdaje v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Výdaje na platy a pojistné (%)	83 335 384 16,0	85 929 035 15,7	84 612 544 16,8	81 189 426 23,9	83 212 209 24,5
Neinvest. nákupy a související výdaje (%)	106 168 498 20,4	109 350 425 20,1	106 444 054 21,2	73 757 759 21,8	80 324 928 23,7
Neinvest. transf. soukromoprávním subjektům (%)	26 807 459 5,2	32 991 980 6,0	17 569 926 3,5	18 684 725 5,5	20 933 843 6,2
Neinvest. transf. veřejnoprávním subjektům (%)	179 701 504 34,5	184 350 812 33,8	162 363 191 32,4	154 681 685 45,7	145 920 154 43,1
Neinvest. transf. obyvatelstvu (%)	121 943 051 23,4	129 885 082 23,8	128 598 891 25,6	2 662 625 0,8	2 273 925 0,7
Ostatní neinvest. výdaje (%)	2 657 574 0,5	3 084 068 0,6	2 660 871 0,5	8 106 622 2,3	6 288 968 1,8
Celkem	520 613 470	545 591 402	502 249 477	339 082 842	338 954 027

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Tabulka č. 8 znázorňuje strukturu běžných příjmů. Největší část těchto výdajů je ve formě neinvestičních transferů. Celkově tvoří obvykle více jak polovinu. Například sem patří neinvestiční transfery zřízeným PO, příspěvkovým organizacím či dotace jiným subjektům. Nejvýraznější položky běžných provozních výdajů jsou: nákup vody, paliv a energie, nákup služeb, oprava a údržba. Neinvestiční transfery obyvatelstvu obsahovaly původně výplaty sociálních dávek, proto jejich podíl na běžných výdajích klesl v roce 2012 z 25,6 % na 0,8 %. U ostatních položek je podíl během sledovaného období celkem konstantní. Za celkovým poklesem běžných výdajů

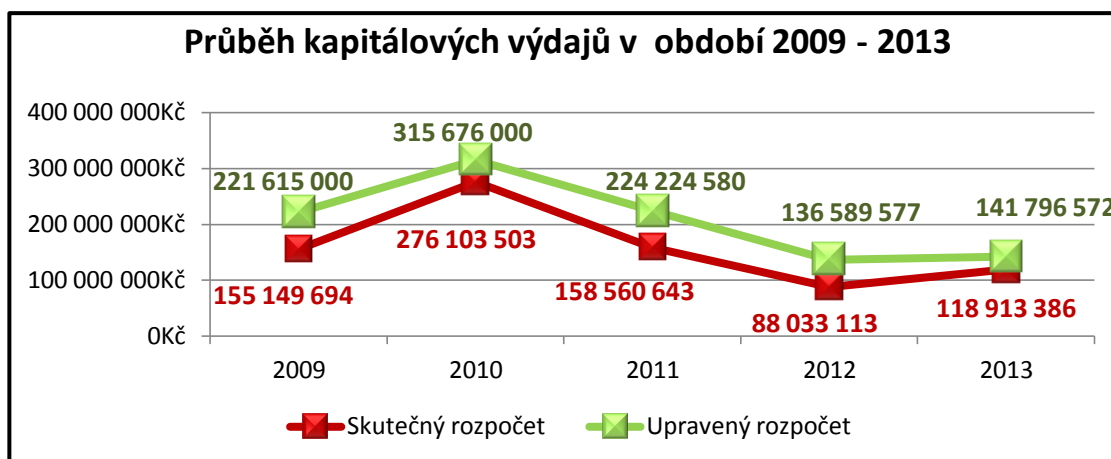
je snaha o optimalizace výdajů na běžný provoz města, především úspora neinvestičních transferů příspěvkovým organizacím.

4.3.2 Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje města jsou určeny na financování dlouhodobých investičních potřeb, které přesahují jedno rozpočtové období. Rozložení těchto výdajů vychází z postupu realizace jednotlivých projektů, souvisí i se splácením případných půjček na financování. (Provazníková, 2009)

Průběh a plnění kapitálových výdajů města Havlíčkův Brod je zobrazeno na následujícím obrázku č. 23.

Obrázek č. 23: Průběh kapitálových výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Vysoké kapitálové výdaje v prvních třech letech souvisejí s velikostí získaných dotací. V roce 2010 jsou tyto investiční výdaje nejvyšší (315,6 mil. Kč) z důvodu rozsáhlých projektů, například těch, které již byly zmíněny v kapitole týkající se současnosti města Havlíčkův Brod. Obrázek č. 23 potvrzuje, že město každý rok nedokázalo splnit plánovaný objem investiční výdajů. Průměrné plnění se pohybuje kolem 75,3 %. Tato skutečnost měla několik příčin. Realizace projektů, které jsou vázané na financování z evropských fondů, byly částečně odloženy. Samosprávné investice byly zdrženy z důvodů nedořešených otázek v přípravě investic. Dále některé plánované výdaje byly přesunuty do následujících rozpočtových období z důvodu problému na straně dodavatelů.

Tabulka č. 9: Kapitálové výdaje města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Kapitálové výdaje v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Invest. nákupy a související výdaje (%)	146 146 821 94,2	266 808 636 96,6	153 867 128 97,0	87 102 173 98,9	118 663 882 99,8
Investiční transfery (%)	9 002 873 5,8	9 294 866 3,4	4 693 515 3,0	730 930 0,9	249 498 0,2
Invest. půjčené prostředky (%)	- -	- -	- -	200 000 0,2	- -
Celkem	155 149 694	276 103 503	158 560 643	88 033 103	118 913 380

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Tabulka č. 9 poskytuje informace o rozložení investičních výdajů. *Investiční transfery* jak vlastním, tak ostatním organizacím zaujímají jen malé procento z celkových kapitálových výdajů. Z dlouhodobého hlediska tyto transfery vykazují klesající tendenci, město poskytuje spíše neinvestiční dotace, především na chod svých organizací a správy města. Za sledované období město poskytlo jen jednu investiční půjčku, a to v roce 2012 ve výši 200 tis. Kč. *Investiční nákupy a s nimi související výdaje* jsou převyšující položkou. Průměrně činí 97,3 % z celkových kapitálových výdajů. Suverénně největší položkou jsou výdaje na pořízení budov a jiných staveb. Na vysokých hodnotách se v roce 2010 nejvíce podílejí investiční výdaje v oblasti silnic a ostatních záležitostí pozemních komunikací (celkem 140,4 mil. Kč) a výstavba nové tělocvičny u základní školy V sadech (47,1 mil. Kč)

4.4 Financování

V rámci příjmů a výdajů města nenalezneme informace o získaných půjčkách, o splátkách a o financích na vlastních účtech. Způsob financování aktivit města nalezneme podle rozpočtové skladby v třídě 8 Financování. Tato kategorie popisuje situaci, kdy si město vypůjčí peněžní prostředky a poté je splácí, nebo když dojde ke změně na vlastních účtech města. Přitom platí, že financování je rovno rozdílu mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji. (Rozpočet obce, 2011, [online])

Tabulka č. 10: Financování města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Financování v tis. Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Krátkodobé financování z tuzemska					
- Změna stavu krátkod. prostředků na bank. účtech	-40 711	33 592	51 653	-18 652	-26 977
- Aktivní krátkod. operace řízení likvidity (+)	19 311 700	726 000	169 448	95 160	131 700
- Aktivní krátkod. operace řízení likvidity (-)	-19 315 362	-681 213	-150 000	-90 000	-130 000
Dlouhodobé financování z tuzemska					
- Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky	642	3 736	557	594	947
- Uhrazené splátky dlouhod. přijatých půjč. prostředků	-5 416	-5 748	-5 748	-4 924	-2 505
Opravné položky k peněžním operacím					
- Oper. z peněž. účtů org. nemající charakter příj. a výd. vládního sektoru	-	-	-	254	69
Celkem	-49 147	76 367	65 910	-17 566	-26 766

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Dle tabulky č. 10 se stav na bankovních účtech města v posledních dvou letech zvyšuje (zvýšení prostředků během období představuje snížení hodnoty této položky). Významný podíl na změně na bankovních účtech mají výprodeje finančních aktiv z portfolia spraveného Československou obchodní bankou Asset Management. Aktivní operace řízení likvidity u města Havlíčkův Brod představuje především ukládání volné hotovosti na krátkodobé termínované vklady.

Jediná významná přijatá půjčka ve sledovaném období je v roce 2010 ve výši 3,7 mil. Kč. Jednalo se o doplatek půjčky ze státního fondu životního prostředí pro podporu projektu týkající se kanalizačního přivaděče Termesivy (2,3 mil. Kč), jehož čerpání z důvodu administrativních lhůt bylo přesunuto z roku 2009 do roku 2010, a doplatek půjček městu v rámci programu výstavby bytů Výšina (1,4 mil. Kč). V ostatních sledovaných rozpočtových obdobích se přijaté dlouhodobé půjčky převážně týkají programu byty Výšina.

Město Havlíčkův Brod ve sledovaném období splatilo dlouhodobý úvěr České spořitelny a část úvěru od Státního fondu Životního prostředí na kanalizační přivaděč Mírovka a nepřijalo žádné krátkodobé půjčky ani kontokorentní úvěry. Splátky dlouhodobých půjček proběhly podle sjednaných splátkových kalendářů, především ze salda běžné části rozpočtu. Město postupně splácí své dluhy a splátky se tak každoročně snižují. V následující tabulce č. 11 je uveden stav splácených půjček a úvěrů. U položky směnky byty Výšina se jedná o vydané vlastní směnky, které jsou využity jako zajišťovací instrument na budoucí kupní smlouvy. Předpokládaná splatnost je v roce 2017. Po uvolnění bytů k prodeji budou směnky započteny na splátku kupní ceny za prodej bytů. V současné době město splácí úvěr od Komerční banky a půjčku od Státního fondu Životního prostředí. Celkově město kryje případné deficity rozpočtu převážně z vlastních zdrojů.

Tabulka č. 11: Půjčky a úvěry města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013

Půjčky a úvěry v tis. Kč	2009	2010	2011	2012	2013
Ostatní dlouhodobé půjčky a úvěry	22 725	19 284	13 536	9 617	10 119
Dlouhodobé směnky byty Výšina	15 359	16 788	17 345	17 939	18 886
Celkem	38 084	36 072	30 881	27 556	29 085

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

4.5 Monitoring hospodaření města Havlíčkův Brod

Kompletní monitoring hospodaření města za sledované období je díky své rozsáhlosti uveden v příloze D. V následující tabulce č. 12 jsou zobrazeny vybrané ukazatele a jejich hodnoty.

Monitorujícími ukazateli pro Ministerstvo financí je celková likvidita za daný rok a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům.

Tabulka č. 12: Část monitoringu města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013

Ukazatel (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	2013
Ukazatel dluhové služby v %	0,84 %	0,84 %	1,03 %	1,17 %	0,56 %
Stav na bankovních účtech	225 930	211 017	140 684	159 334	186 311
Podíl CZ k celk. aktivům v %	3,32 %	3,03 %	4,01 %	3,00 %	2,92 %
Celková likvidita	8,62	6,31	3,70	4,45	5,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009 - 2013, 2014

Město Havlíčkův Brod má za celé sledované období monitorující ukazatele v pořádku. **Celková likvidita** značně převyšuje kritický interval $<0,1>$, průměrně dosahuje hodnoty 5,6. Z počátku sledovaného období vykazovala tato likvidita klesající trend, ale ten byl přerušen v roce 2011, kdy dochází k pozitivnímu vývoji a hodnoty se začínají i v následujících letech zvyšovat. Příčinou je především snižující se krátkodobé závazky. **Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům** je značně nižší než maximální hranice 25 %, průměrně nabývá hodnoty 3,3 %. Tento ukazatel má poměrně konstantní trend s minimálními výkyvy. Dle monitoringu hospodaří město bez větších problémů a zadluženosti.

Dále bych zmínila ještě ukazatel dluhové služby, který nabývá po celé sledované období velmi nízkých hodnot. Města by se měla pohybovat pod hranicí 30 %, což Havlíčkův Brod zvládá bez problémů. Díky tomu nemá město ztížené podmínky pro získávání nejrůznějších dotací. Město si udržuje i vysoké prostředky na bankovních účtech, v tabulce jsou v hodnotách zahrnuty i termínované vklady, které jsou však krátkodobé. To má také vliv na příznivé hodnoty celkové likvidity města.

5 Zhodnocení situace města Havlíčkův Brod

Na základě rozboru příjmů a výdajů lze označit situaci města Havlíčkův Brod za **pozitivní**. Každý rok je schvalován deficitní rozpočet, který vzniká díky velkým investičním výdajům. Zastupitelstvo si tyto schválené deficity může dovolit, neboť město má dostatek akumulovaných finančních prostředků z minulých let v okruzích běžného účtu a Fondu strategických rezerv, kde je za sledované období průměrně 130 mil. Kč. Bohužel se nedaří splnit plánované kapitálové výdaje, proto v roce 2009, 2012 a 2013 se výsledek hospodaření pohybuje v kladných hodnotách. Vzhledem k tomu, že problém s neplněním investičních výdajů se každoročně opakuje, doporučila bych pokusit se **lépe plánovat do budoucna realizované projekty** a efektivně čerpat přidělené dotace. Avšak je zřejmé, že vliv na kapitálové výdaje má administrativní náročnost čerpání dotací, kterou město ale nemůže ovlivnit.

Každým rokem vzniká provozní přebytek hospodaření, jehož hodnota má ve sledovaném období rostoucí tendenci, neboť se město snaží optimalizovat provozní výdaje. Tato skutečnost indikuje **pozitivní vývoj a vznikají volné finanční prostředky**, které umožňují splácení dřívějších půjček, investování a shromažďování prostředků pro budoucí projekty. **Dluhová služba je kryta provozním přebytkem** a v tom by se také mělo nadále pokračovat. Z celkové analýzy můžu říci, že Havlíčkův Brod má **dostatek finančních prostředků pro svůj budoucí rozvoj**.

Největší podíl na příjmech mají příjmy daňové, které město nemůže příliš ovlivnit a jejich vývoj je do budoucna nejistý. Město má vliv na příjem daně z nemovitých věcí prostřednictvím místního koeficientu a na místní poplatky. Avšak místní koeficient nově město již stanovilo a místní poplatky vybírá v poměrně vysoké výši (např. poplatek ze psů je na maximální výši). **V případě nepříznivé finanční situace je možnost zvýšit poplatek za sběr odpadu**, který se každoročně dotuje z rozpočtu ve výši několika milionů Kč. Dle hodnot z roku 2012, doplácelo město na jednoho poplatníka 172 Kč. Pokud by poplatek byl zvýšen na částku odpovídající celkovým nákladů (772 Kč), **ušetřilo by se ročně přibližně 4,2 mil. Kč**. U příjmu ze sdílených daní se dá předpokládat mírný růst, např. **lze očekávat vyšší příjem DPH**, neboť od roku 2014 Finanční správa ČR zahájila boj s daňovými úniky, především na DPH. Význam nedaňových a kapitálových příjmů je malý, ale lze očekávat v následujícím roce **růst kapitálových příjmů z prodeje nově vystavěných bytových jednotek**.

Městu bych doporučila, aby, i přes jeho současně pozitivní situaci, se pokoušelo nalézt **rezervy ve svém hospodaření a obezřetně uvažovalo o investicích, které do budoucna vyvolají zvýšení provozních výdajů.**

Vzhledem k nízké zadluženosti (podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům je průměrně 3,3 %) a nízké hodnotě ukazatele dluhové služby (průměrně 0,9 %), nemá město v tomto ohledu bariéry pro získávání dotací a úspěšně je získává především z fondů Evropské unie. Rozhodně by se mělo pokračovat v **získávání dotací a provádět investice** ke zlepšení podmínek pro život občanů, a to při **udržení stávající minimální zadluženosti**. Upřednostnila bych investice vyšším podílem dotací na celkových nákladech.

V současné době začíná nové programové období Evropské unie na období 2014 – 2020 a vzniká integrovaný regionální operační program, který nahradí stávající regionální operační programy, ze kterých město doposud úspěšně čerpalo prostředky. Doporučila bych proto připravit budoucí projekty, které by mohly být z nového programu financovány a zažádat o dotace.

Město neustále zlepšuje podmínky pro své občany. Podporuje a rekonstruuje nejrůznější volnočasové areály a sportovní zařízení, ale také podporuje kulturní akce (např. Majáles), jejichž prostřednictvím by se mohlo **rozšířit povědomí o městě a zlepšit situace cestovního ruchu**. Bylo by vhodné zesílit **propagaci kulturních akcí mimo Havlíčkův Brod**, a to do okolních obcí a měst. Turisty lze přilákat i na nejrůznější historické památky, například Koudelova kašna, Stará městská radnice s kostrou Hnáta, Havlíčkův Dům, kde bydlel Karel Havlíček Borovský, jehož socha je umístěna v parku Budoucnost, Morový sloup, Stamicův dům, či Kostel Nanebevzetí Panny Marie. V okolí města také vede velké množství turistických a cyklistických tras. Je zde tedy potenciál Havlíčkova Brodu na to stát se turistickým centrem. Ačkoliv investuje do rekonstrukcí historických památek, nových sportovních areálů a kulturních akcí, chybí větší marketingová propagace města. V rámci nového integrovaného regionálního programu by mohlo město získat dotaci na marketingovou kampaň a dále například na monitoring návštěvníků města. Je nutné **zkvalitnit propagaci města jako turistického cíle** a vytvořit určitý program pro návštěvníky, který by je po dobu jejich pobytu přivedl k turistickým, kulturním i sportovním aktivitám města. Navrhovala bych zvážit **umístění informačních a turistických tabulí v místech s velkou koncentrací**

lidí, například v okolí autobusového a vlakového nádraží, **a na příjezdové komunikace směrem do města umístit propagační billboardy**. V případě zlepšení situace cestovního ruchu by bylo potřeba vyřešit poměrně malé ubytovací kapacity.

Kvůli současnému trendu stárnutí populace **by bylo vhodné, aby město přilákalo mladé ekonomicky aktivní občany**. Je zde malé uplatnění absolventů vysokých škol, kteří se do svého rodiště již nevracejí. V roce 2012 se zastupitelstvo rozhodlo k nepopulárnímu kroku a zavedlo místní koeficient k dani z nemovitých věcí. Tento krok vedl k výrazně většímu příjmu rozpočtu, ale otázkou zůstává, zda to nebude mít negativní vliv na příliv nových obyvatel. Na druhou stranu pozitivně hodnotím výstavbu nových bytových jednotek ve čtvrti Výšina, díky kterým město může přilákat nové občany. Avšak je zde **problém s vysokou nezaměstnaností** a pracovních míst je velmi málo. Díky této skutečnosti nemusí být Havlíčkův Brod perspektivním bydlištěm a může nastat problém s prodejem nově vznikajících bytů. Navrhovala bych, aby se město pokusilo **podpořit podnikání, vznik nových pracovních míst a přilákat nové investory na své území**. Bylo by potřeba vytvořit určitou pozitivní image města pro investory. Město může zkusit využít dotace od plánovaného operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Kvalitu podnikatelského prostředí také ovlivňuje stav infrastruktury. Zde je příznivým faktorem pro Havlíčkův Brod jeho poloha, kdy se nachází cca 20 km od dálnice D1 a na železničním uzlu. Také neustále probíhá rekonstrukce a výstavba nové dopravní infrastruktury. Problém, který bych doporučila vyřešit, je naprosto nedostatečný počet parkovacích míst. Jak stávající občané, tak případní turisté v podstatě nemají možnost zaparkovat. V rámci rekonstrukce silnic bych navrhovala **vybudování nového velkého parkoviště**, neboť je **nutné zvýšit průjezdnost komunikací a dopravní dostupnost centra města**.

Obecně mohu říci, že město Havlíčkův Brod vcelku dobře hospodaří a stará se o svůj rozvoj. Avšak nedostatečně využívá svůj potenciál stát se turistickým cílem, kdy se zaměřuje spíše na stávající občany. Proto by měly být vytvořeny vhodné podmínky pro cestovní ruch prostřednictvím kvalitní turistické infrastruktury, rozšíření nabídek služeb a úspěšné propagace. Následně je třeba udržovat mladé ekonomicky aktivní obyvatele ve městě, podporovat podnikání, zaměstnanost a kulturní a sportovní akce pro obyvatele. Z dlouhodobého hlediska bych doporučovala udržovat běžné výdaje na nižší úrovni a investiční výdaje pokrývat dotacemi. Kladně hodnotím skutečnost,

že město má na svých účtech a fondech akumulované dostatečné peněžní prostředky, a proto v současné době neuvažuje o novém úvěru, a to i při zachování současného trendu vysokých investic.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo provést rozbor finančního hospodaření města v období 2009 - 2013, posoudit jeho současnou situaci a případně navrhnout korigující opatření.

Nejprve byly v rámci teoretické části charakterizované územní samosprávné celky, jejich fungování, orgány a důležité pojmy související s jejich činností a rozpočtem. Tato část byla zaměřena především na obce. V první řadě byl definován rozpočtový výhled, který obec sestavuje na delší časové období, dále pak rozpočet, který vychází z rozpočtového výhledu, a také byl popsán průběh rozpočtového procesu. Celá práce byla zaměřena výhradně na situaci v České republice, proto při jejím zpracování nebyla využita cizojazyčná literatura. Teoretické poznatky, především z popisu jednotlivých příjmů a výdajů, byly využity v praktické části při analýze rozpočtu města Havlíčkův Brod. Tato analýza příjmů a výdajů města byla dílčím cílem této práce. K úvodu praktické části bylo připojeno krátké představení města Havlíčkův Brod, které je okresním městem stejnojmenného regionu.

Z analýzy rozpočtu vyplynulo, že město každoročně sestavuje deficitní rozpočet, ačkoliv konečný výsledek hospodaření byl záporný pouze v roce 2010 a 2011. V ostatních sledovaných letech město hospodařilo s přebytkem, neboť docházelo k neplnění především kapitálových výdajů. Analýza dále ukázala, že město Havlíčkův Brod nakládá s finančními prostředky účelně, usiluje o zvyšování kvality statků a služeb ve prospěch občanů a stará se o svůj budoucí rozvoj.

Z podrobného rozboru příjmů rozpočtu se ukázalo, že největší položkou jsou daňové příjmy, na které město ale nemá velký vliv. Tyto příjmy vlastním přičiněním zvýšilo v roce 2012, kdy zavedla místní koeficient při výpočtu daně z nemovitých věcí. Dále byl v roce 2013 zvýšen poplatek za svoz komunálního odpadu. Silnou stránkou města jsou přijaté dotace, které se významně podílejí na příjmech, a město je úspěšné při jejich získávání. Významný pokles v roce 2012 je z důvodu Sociální reformy. Avšak vzhledem ke skutečnosti, že vyplácené sociální dávky byly pouze tzv. průtokové dotace, nemá tato změna vliv na hospodaření města. Havlíčkův Brod by měl určitě pokračovat v získávání dotací a pokrývat jimi kapitálové výdaje. Pozitivní skutečností je dostatek finančních prostředků na účtech města, Fondu strategických rezerv, a každoroční kladný provozní výsledek hospodaření. Město tak nemusí v současné době uvažovat o novém

úvěru a půjčkách. Výdaje města se v průběhu sledovaného období snižují. Klesají běžné i kapitálové výdaje. Kapitálové výdaje se týkaly velkých rekonstrukcí, které obvykle byly z části financované dotacemi. Běžné výdaje se snižují díky snaze o jejich optimalizaci. Analýza rozpočtu byla doplněna monitoringem hospodaření města dle Ministerstva financí. Z ukazatelů tohoto monitoringu se ukázala situace Havlíčkova Brodu jako příznivá, celková likvidita je vysoká a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům je velmi nízký. Dle ukazatele dluhové služby je hospodaření města také v pořádku.

Současná situace města je na základě analýzy a monitoringu ohodnocena jako pozitivní, bez většího zadlužení. Závěrem práce tak byla navrhována pouze minimální opatření. Rozpočet má dostatečně vysoké příjmy. Pokud by ale bylo potřeba, město má možnost zvýšit poplatek za svoz odpadu na úroveň nákladů a nebude nutné tuto činnost dotovat. Dále je možnost opět zvýšit místní koeficient u daně z nemovitých věcí. Město se potýká s vysokou nezaměstnaností, proto se doporučení týkala podpory podnikání, přilákání nových investorů a vzniku nových pracovních míst. Nevyužitý turistický potenciál lze vylepšit pomocí efektivní marketingové kampaně propagující město Havlíčkův Brod navenek.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Plnění rozpočtu města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013	34
Tabulka č. 2: Běžný rozpočet města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	36
Tabulka č. 3: Kapitálový rozpočet města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	36
Tabulka č. 4: Sdílené daně města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	41
Tabulka č. 5: Svěřené daně města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	41
Tabulka č. 6: Přijaté dotace města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	49
Tabulka č. 7: Výdaje na služby obyvatelstvu města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013	55
Tabulka č. 8 Běžné výdaje města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	57
Tabulka č. 9: Kapitálové výdaje města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	59
Tabulka č. 10: Financování města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	60
Tabulka č. 11: Půjčky a úvěry města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	61
Tabulka č. 12: Část monitoringu města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013	62

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Předpoklady existence územní samosprávy	9
Obrázek č. 2: Dělení veřejné správy z právního hlediska	11
Obrázek č. 3: Veřejná správa ČR	11
Obrázek č. 4: Obecné schéma běžné části rozpočtu	21
Obrázek č. 5: Obecné schéma kapitálové části rozpočtu	22
Obrázek č. 6: Schéma rozpočtového procesu	27
Obrázek 7: Situování města Havlíčkův Brod	30
Obrázek č. 8: Saldo skutečného rozpočtu města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013.....	35
Obrázek č. 9: Výše celkových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013.....	37
Obrázek č. 10: Struktura příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	38
Obrázek č. 11: Průběh daňových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 -2013	39
Obrázek č. 12: Struktura daňových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013.....	40
Obrázek č. 13: Vývoj místních poplatků města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	43
Obrázek č. 14: Průběh nedaňových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	45
Obrázek č. 15: Vývoj skupin nedaň. příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 -2013	46
Obrázek č. 16: Průběh kapitálových příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	47
Obrázek č. 17: Vývoj skupin kapitál. příjmů města Havlíčkův Brod v období 2009 -2013.....	48
Obrázek č. 18: Průběh přijatých dotací města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	49
Obrázek č. 19: Výše celkových výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	52
Obrázek č. 20: Struktura výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 – 2013	52
Obrázek č. 21: Průběh výdajů města Havlíčkův Brod dle odvětví v období 2009 – 2013	53
Obrázek č. 22: Průběh běžných výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013	56
Obrázek č. 23: Průběh kapitálových výdajů města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013.....	58

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká Republika
DPFO	Daň z příjmu fyzických osob
DPFO ze z. č. a f. p.	Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků)
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
P. U. R.	Procentuální plnění upraveného rozpočtu
SCH. R.	Schválený rozpočet
SK. R.	Skutečný rozpočet
SVČ	Samostatně výdělečná činnost
U. R.	Upravený rozpočet

Seznam použité literatury

Literatura

CÍSAŘOVÁ, Eliška., PAVEL, Jan. *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*. 1. vydání. Praha: Transparency International, 2008, ISBN 978-80-87123-06-5.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava., PEKOVÁ, Jitka. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, ISBN 978-80-7357-910-4.

LORENC, Jiří., KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2013 pro územní samosprávné celky*. 5. vydání. Polešovice: M LORDY, 2013, ISBN 978-80-260-4276-1.

PAVLÁSEK, Vlastimil., HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2. přepracované vydání. Plzeň: Nava, 2011. ISBN 978-80-7211-395-8.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka., PILNÝ, Jaroslav., JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, ISBN 978-80-7357-936-4.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: GRADA, 2009, ISBN 978-80-247-2789-9.

VEBEROVÁ, Jana. Finanční řízení obcí. In: *Řízení obcí I*. 1. vydání. Praha: Professional Publishing, 2008, s. 121-154. ISBN 978-80-86946-76-4.

Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., *o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů*.

Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*.

Zákon č. 128/2000 Sb., *o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů*.

Zákon č. 129/2000 Sb., *o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů*.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 234/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, a zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 46/2004 Sb.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Závěrečné účty města Havlíčkův Brod za období 2009 – 2013.

Internetové zdroje

Havlíčkův Brod – základní informace o městě. *Portalhavlickuvbrod.cz* [online]. 2008 [cit. 5.2.2014]. Dostupné z <http://www.portalhavlickuvbrod.cz/>

Jak číst rozpočet obce. *Rozpočet obce* [online]. 2011 [cit. 20.2.2014]. Dostupné z <http://www.rozpocetobce.cz/jak-cist-rozpocet-obce>

Město Havlíčkův Brod. *Havlíčkův Brod* [online]. 2002 [cit. 6.2.2014]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/2-duvod-a-zpusob-zalozeni/d-80445/p1=12377>

Monitoring hospodaření obcí. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2012 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/hospodareni-kraju-a-obci/monitoring-hospodareni-obci>

Organizace a společnosti. *Havlíčkův Brod* [online]. 2014 [cit. 6.2.2014]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/dalsi-organizace>

Partnerská a spřátelená města. *Havlíčkův Brod: Městské informační centrum* [online]. 2014 [cit. 6.2.2014]. Dostupné z: http://mic.muhb.cz/vismo/osnova.asp?id_org=100676&id_osnovy=31191&p1=31191#search

Revitalizace středu města Havlíčkův Brod. *Havlíčkův Brod* [online]. 2012 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/revitalizace-stredu-mesta-havlickuv-brod/d-817032/p1=50817>

Revitalizační a protipovodňová opatření na Cihlářském potoce. *Havlíčkův Brod* [online]. 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/revitalizacni-a-protipovodnova-opatreni-na-cihlarskem-potoce/d-818285/p1=50817>

Schéma rozdělení rozpočtového určení 2013 – 2015. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2013 [cit. 17.2.2013]. Dostupné v PDF: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Schemata_2013_Schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dani-RUD-v-letech-2013-az-2015.pdf

Schéma rozpočtového určení daní od 1.1.2008. *Sdružení místních samospráv ČR* [online]. 2008 [cit. 22.3.2013]. Dostupné v PDF: http://www.smscr.cz/content/soubory/RUD/00465_schemarud2008.pdf

Schválené dotace 2013. *Havlíčkův Brod* [online]. 2012 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/schvalene-dotace-2013/d-835010>

Sociální dávky v roce 2012. *Deník veřejné správy* [online]. 2014 [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6535907>

Tělocvična u Základní školy V Sadech. *Havlíčkův Brod* [online]. 2009 [cit. 13.3.2014]. Dostupné z: <http://www.muhb.cz/telocvicna-u-zakladni-skoly-v-sadech/d-814665/p1=50817>

Vybrané statistické údaje za obec. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/>

Seznam příloh

Příloha A: Seznam mateřských škol, základních škol a neziskových organizací působících ve městě Havlíčkův Brod

Příloha B: Rozpočtové určení sdílených daní v období 2009 – 2012

Příloha C: Rozpočtové určení sdílených daní v období 2013

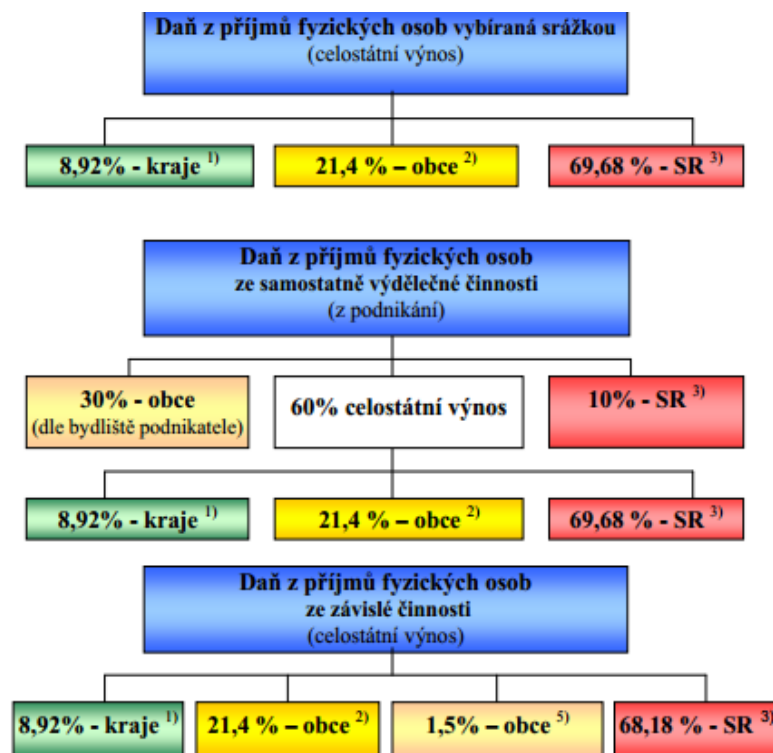
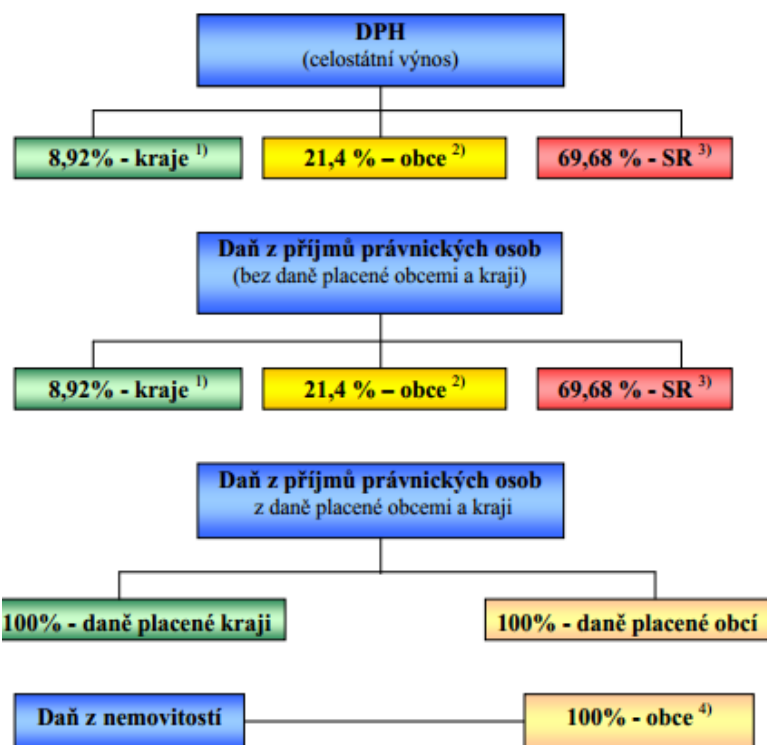
Příloha D: Monitoring města Havlíčkův Brod za období 2009 - 2013

Příloha A: Seznam mateřských škol, základních škol a neziskových organizací působících ve městě Havlíčkův Brod

Základní školy	Mateřská škola	Neziskové organizace
<ul style="list-style-type: none">• Základní škola Havlíčkův Brod, Nuselská 3240• Základní škola Havlíčkův Brod, Štáflova 2004• Základní škola Havlíčkův Brod, V Sadech 560• Základní škola a Mateřská škola Havlíčkův Brod, Wolkerova 2941• Základní škola Havlíčkův Brod, Konečná 1884• Základní umělecká škola J. V. Stamice Havlíčkův Brod	<ul style="list-style-type: none">• Mateřská škola Korálky Havlíčkův Brod<ul style="list-style-type: none">• odloučená pracoviště:<ul style="list-style-type: none">• MŠ Příčná• MŠ Nad Tratí• MŠ Zahradnického 2864• MŠ Zahradnického 2867• MŠ Prokopa Holého 1832• MŠ Nádražní 1329• MŠ Nuselská 3240• MŠ Šmolovy 107• MŠ Žižkov 1352	<ul style="list-style-type: none">• Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí• BERUŠKA HB• Centrum J.J.Pestalozziho• Centrum pro zdravotně postižené• Český červený kříž• Český svaz žen• Dobrovolní hasiči• Fokus Vysočina• Junák• Klub českých turistů• Klub maminek Sluníčko• Klub Parkinson• Křesťanské Společenství• Mateřské centrum ZVONEČEK• Nadační fond Arkýř• Oblastní charita Havlíčkův Brod• Okresní výbor Svazu tělesně postižených• ROSKA• Sdružení ADIVADLO• Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR• Svaz diabetiků• Svaz Mongolů v Havlíčkově Brodě• Svaz neslyšících a nedoslýchavých• Svaz postižených civilizačními chorobami• Svaz tělesně postižených HB• Tělovýchovná jednota zdravotně postižených HB• TJ JISKRA• Úsvit• Centrum Vysočina

Zdroj: Havlíčkův Brod, 2014, [online]

Příloha B: Rozpočtové určení sdílených daní v období 2009 – 2012

Vysvětlivky:

¹⁾ Každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podílí procentem stanoveným v příloze č. 1 zákona č. 243/2000 Sb., o RUD, v platném znění

²⁾ Daňové příjmy jsou rozdělovány na základě:

1. kritéria výměry katastrálních území obce
2. prostého počtu obyvatel v obci
3. násobků postupných přechodů

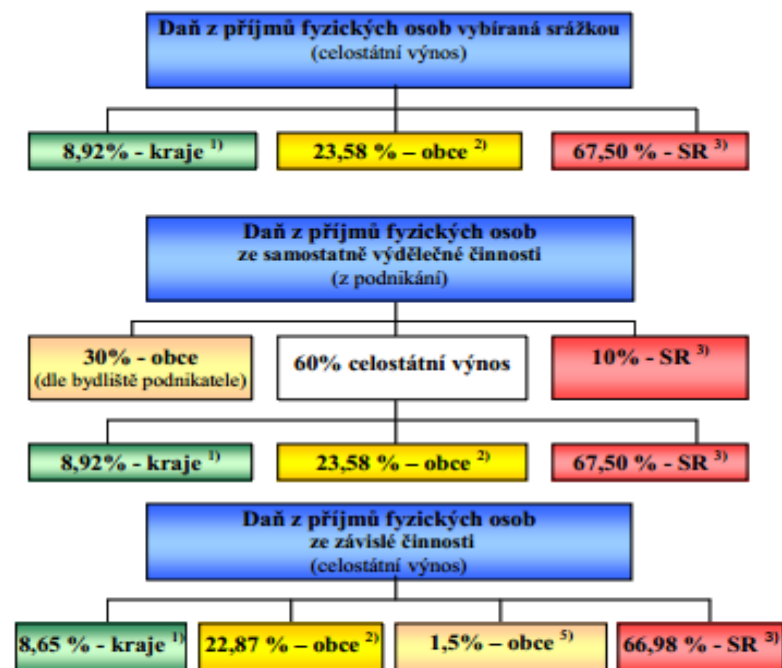
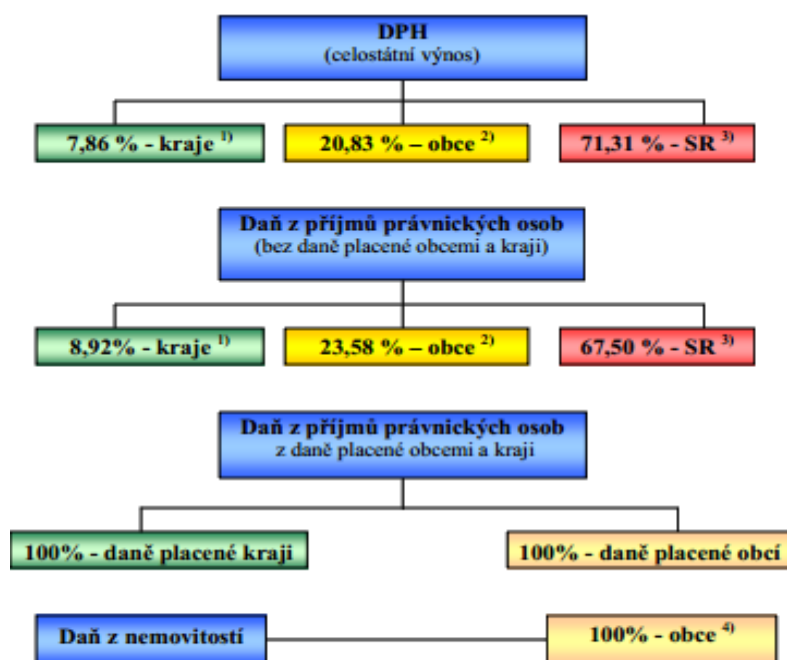
³⁾ Příjmy státního rozpočtu

⁴⁾ Výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází.

⁵⁾ Daňové příjmy jsou rozdělovány na základě počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v obci.

Zdroj: Sdružení místní samospráv ČR, 2008, [online]

Příloha C: Rozpočtové určení sdílených daní v období 2013

Vysvětlivky:

¹⁾ Každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podílí procentem stanoveným v příloze č. 1 zákona č. 243/2000 Sb., o RUD, v platném znění

²⁾ Daňové příjmy jsou rozdělovány na základě:

1. kritéria výměry katastrálních území obce (3 %)
2. prostého počtu obyvatel v obci (10 %)
3. násobků postupných přechodů (80 %)
4. počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí (7 %)

³⁾ Příjmy
státního
rozpočtu

⁴⁾ Výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází.
⁵⁾ Daňové příjmy jsou rozdělovány na základě počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v obci.

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky, 2013, [online]

Příloha D: Monitoring města Havlíčkův Brod za období 2009 – 2013

Ukazatel (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	2013
1. Počet obyvatel (celá čísla)	24 668	24 413	24 166	24 400	24 400
2. Příjem celkem (po konsolidaci)	724 910	745 328	594 900	444 682	484 633
3. Úroky	707	497	372	270	200
4. Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	5 416	5 748	5 748	4 924	2 505
5. Dluhová služba celkem (ř. 3 + ř. 4)	6 123	6 245	6 120	5 194	2 705
6. Ukazatel dluhové služby v % (ř. 5/ ř. 2)	0,84 %	0,84 %	1,03 %	1,17 %	0,56 %
7. Aktiva celkem	3 067 367	3 060 469	2 655 824	2 993 522	3 045 667
8. Cizí zdroje	101 962	92 862	106 443	89 706	88 904
9. Stav na bankovních účtech	225 930	211 017	140 684	159 334	186 311
10. Úvěry, komunální dluhopisy	20 612	15 728	10 844	6 784	5 128
11. Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	17 472	53 353	20 037	20 772	23 930
12. Zadluženost celkem (ř. 10 + ř. 11)	38 084	69 081	30 881	27 556	29 058
13. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v % (ř. 8 / ř. 7)	3,32 %	3,03 %	4,01 %	3,00 %	2,92 %
14. Podíl zadluženosti na cizích zdrojích v % (ř. 12/ ř. 8)	37,35 %	74,39 %	29,01 %	30,72 %	.32,68 %

Ukazatel (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	2013
14.1. Podíl cizích zdrojů na jednoho obyvatele (celá čísla)	4 179	3 804	4 362	3 676	
15. 8-leté saldo	-	-	-	191 969	191 653
16. Oběžná aktiva	460 284	303 481	254 095	249 915	269 180
17. Krátkodobé závazky	53 385	48 108	68 707	56 213	53 785
18. Celková likvidita (ř. 16/ ř. 17)	8,62	6,31	3,70	4,45	5,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle závěrečných účtů města Havlíčkův Brod 2009- 2013, 2014

Abstrakt

Schierová, Lucie. *Finanční hospodaření města Havlíčkův Brod*. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 75 s., 2014

Klíčová slova: Havlíčkův Brod, obce, rozpočet, finanční hospodaření

Předložená bakalářská práce je zaměřena na finanční hospodaření města Havlíčkův Brod v období 2009 - 2013. Teoretická část obsahuje popis územních samosprávných celků a jejich fungování. Jsou zde vymezeny základní pojmy jako rozpočet, rozpočtový proces a jednotlivé skupiny příjmů a výdajů. Následuje seznámení s městem Havlíčkův Brod a analýza jeho rozpočtu. Tato analýza se skládá z rozboru příjmů a výdajů s cílem nalézt jejich klíčové položky, identifikovat příčiny jejich vývoje a případně navrhnout opatření na zlepšení stávající situace. Součástí je i monitoring hospodaření města dle Ministerstva financí. Doporučení pro zlepšení se týká především podpory podnikání, cestovního ruchu a vzniku nových pracovních míst.

Abstract

Schierová, Lucie. *Financial management of the town Havlíčkův Brod*. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia, 75 pages, 2014

Keywords: Havlíčkův Brod, municipality, budget, financial management

The bachelor's thesis is focused on financial management of the town Havlíčkův Brod in 2009 – 2013. The theoretical part includes a description of a regional self-governing district and their activities. Then, there are defined the fundamental terms: budget, budgetary process and each group of incomes and expenses. It is followed by a presentation of the town Havlíčkův Brod and an analysis of its budget, which includes analysis of incomes and expenses. The aim is to discover their main items, to identify the causes of their development and to alternatively suggest steps to improve their situation. The analysis also includes monitoring of financial management of the town according to the Ministry of Finance. Suggestions to improve are supporting business and tourism and creating new work places.